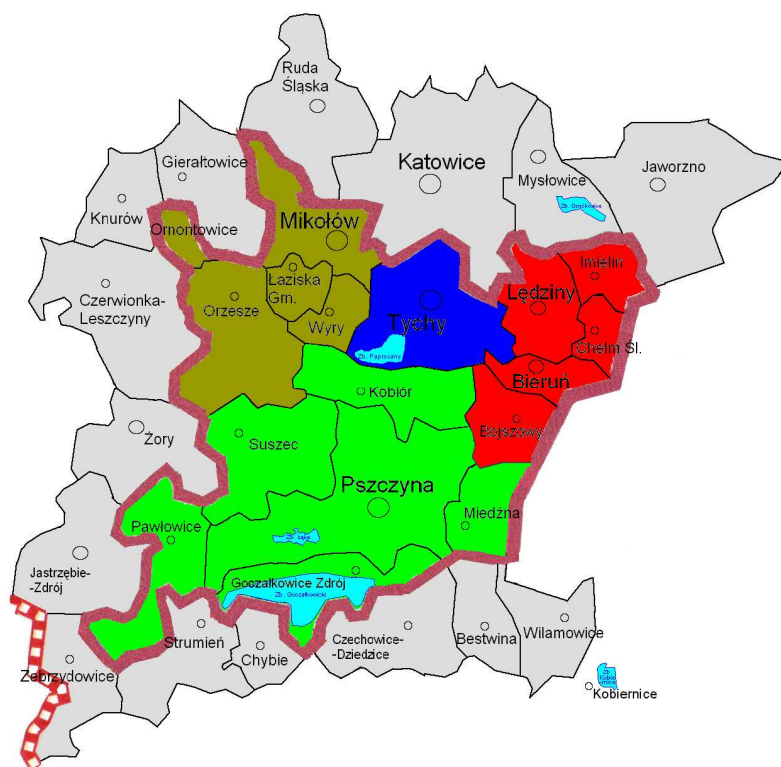

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Tychach**

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU
BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIEGO
w 2015 roku**

**Obszar i ilość obiektów nadzorowany przez PSSE w Tychach
- dane z druków statystycznych**

<i>Dane</i>	<i>Powiat</i>				<i>Razem Powiaty stan na: 12/2015</i>
	Tychy	Bieruńsko- Lędziński	Mikołowski	Pszczynski	
Obszar	81,81 km²	158,15 km²	233,14 km²	471,12 km²	944,22 km²
Liczba obiektów nadzorowanych	2261	884	1510	1867	6522
Liczba podobiektów nadzorowanych	518	198	322	477	1515
Liczba ludności	128 621	58 815	96 107	109 409	392 952

Spis treści:

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIM	4
1.1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	4
1.2. Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych	6
1.3. Ocena podmiotów leczniczych	8
2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	10
2.1. Ogólna ocena stanu sanitarnego obiektów żywieniowych i żywnościowych	10
2.2. Nadzór nad importem/eksportem	12
2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków	13
3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO	15
3.1. Obiekty użyteczności publicznej	15
3.2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji	19
4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY	23
5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	25
6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	27
7. OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	29
8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA	34

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIM

1.1 Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie bieruńsko-lędzimskim nie budzi niepokoju, można ocenić ją jako dobrą. W sposób ciągły monitorowane są zgłoszenia zakażeń oraz podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne. W uzasadnionych przypadkach wdrażane są działania przeciwepidemiczne. Nie zarejestrowano chorób wysoce zakaźnych stanowiących bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludności.

W 2015 r. z powiatu bieruńsko-lędzimskiego zgłoszono do PPIS w Tychach 625 chorób zakaźnych, co stanowiło 19,29% ogólnej liczby zgłoszonych chorób zakaźnych z powiatów objętych nadzorem. W porównaniu do 2014 r. liczba zgłoszonych chorób zakaźnych zwiększyła się o 15,31%.

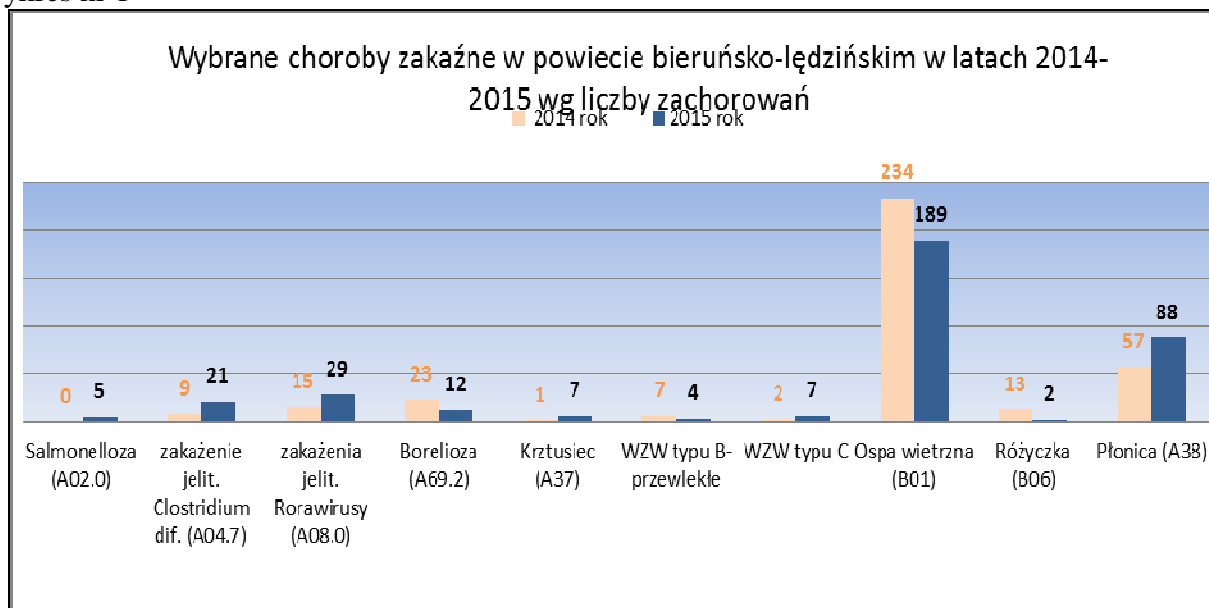
W każdym przypadku wymagającym wdrożenia działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej lub obowiązku monitorowania jej przebiegu, przeprowadzano wywiady epidemiologiczne w środowisku domowym, w miejscu pobytu lub hospitalizacji pacjenta oraz obejmowano nadzorem epidemiologicznym osoby z bliskiego kontaktu z chorym. Ponadto zarejestrowano 8 nowych nosicieli antygenu HCV i 5 nosicieli HBs.

Z badań bakteriologicznych pobranych prób od osób chorych, ozdowieńców po przebytej chorobie, osób ze styczności z chorym oraz z badań do książeczek zdrowia zarejestrowano jednego nosiciela pałeczek z grupy Salmonella.

W porównaniu z 2014 r. w powiecie bieruńsko-lędzimskim zaobserwowano:

- wzrost zachorowań m.in. na wirusowe zapalenie wątroby typu C, zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami Salmonella, inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w tym również u dzieci do lat 2, krztusiec, płonicę, różę, nowo wykryte zakażenia HIV, kiłę oraz styczność i narażenie na wściekliznę,
- spadek zachorowań dotyczył boreliozy, ospy wietrznej, różyczki oraz przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B,
- pojedyncze zachorowania dotyczyły zakażenia jelit wywołanego przez Campylobacter, zapalenia opon mózgowych innego i nieokreślonego,
- nie odnotowano chorób stanowiących zagrożenie epidemiologiczne dla zdrowia publicznego.

Wykres nr 1

Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór epidemiologiczny nad gruźlicą z uwzględnieniem kontynuowania leczenia ambulatoryjnego po zakończonej hospitalizacji. W powiecie bieruńsko-lędzimskim w 2015 r. zarejestrowano 5 nowych zachorowań, wskaźnik zapadalności wynosił 8,53 na 100 tysięcy mieszkańców. Zachorowania na gruźlicę w latach 2014 i 2015 najczęściej występowały u osób w grupie 64 - 79 lat. Gruźlica układu oddechowego stanowiła 95%, natomiast gruźlica pozapłucna dotyczyła 5% zarejestrowanych chorych. Badaniami bakteriologicznymi potwierdzono 66% zachorowań w 2014 i w 2015 r.. Charakterystyczne objawy chorobowe dla gruźlicy wystąpiły u 95% pacjentów. W związku z prowadzonymi dochodzeniami epidemiologicznymi w latach 2014-2015 nadzorem epidemiologicznym objęto ogółem 171 osób z bezpośredniego kontaktu z osobami chorymi.

Tabela nr 1

Liczba zachorowań i wskaźnik zapadalności na gruźlicę w latach 2014-2015					
Lp.	powiat	2014 rok		2015 rok	
		liczba zachorowań	wskaźnik zapadalności	liczba zachorowań	wskaźnik zapadalności
1	mikołowski	16	16,71	15	15,66
2	pszczyński	17	15,61	7	6,43
3	bieruńsko-lędzimski	6	10,24	5	8,53
4	miasto Tychy	12	9,32	9	6,99
Ogółem		51	13,01	36+ 2 osoby bezdomne	9,69

Wykres nr 2

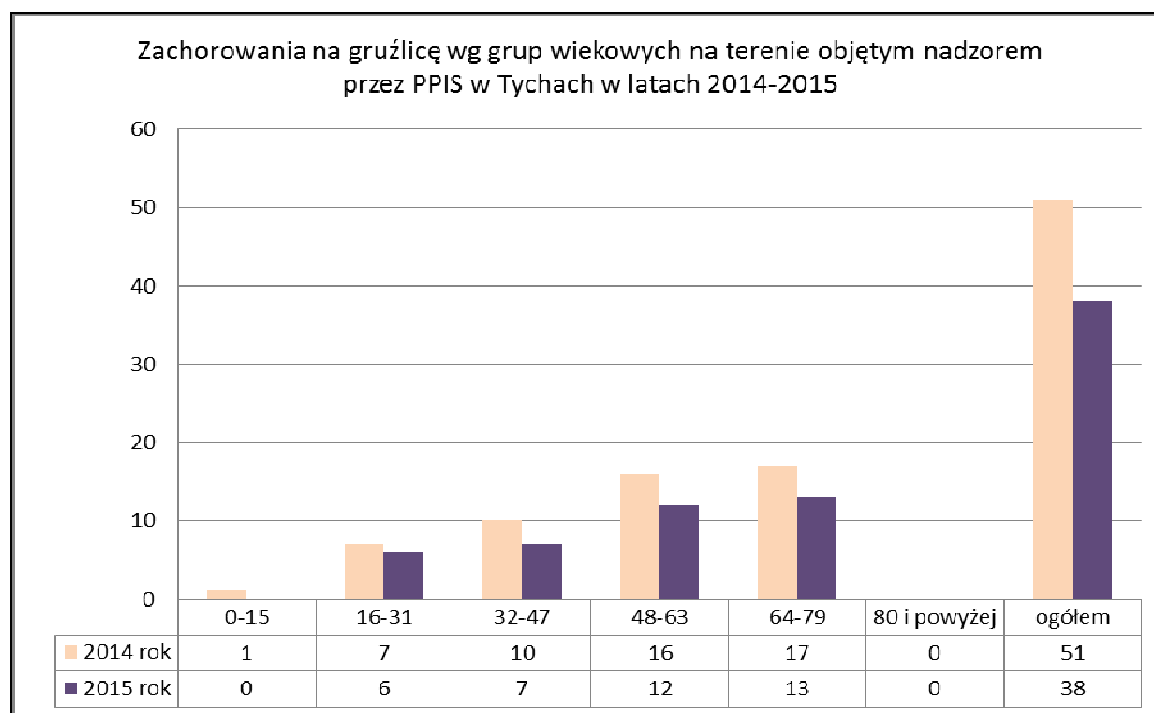

Tabela nr 2

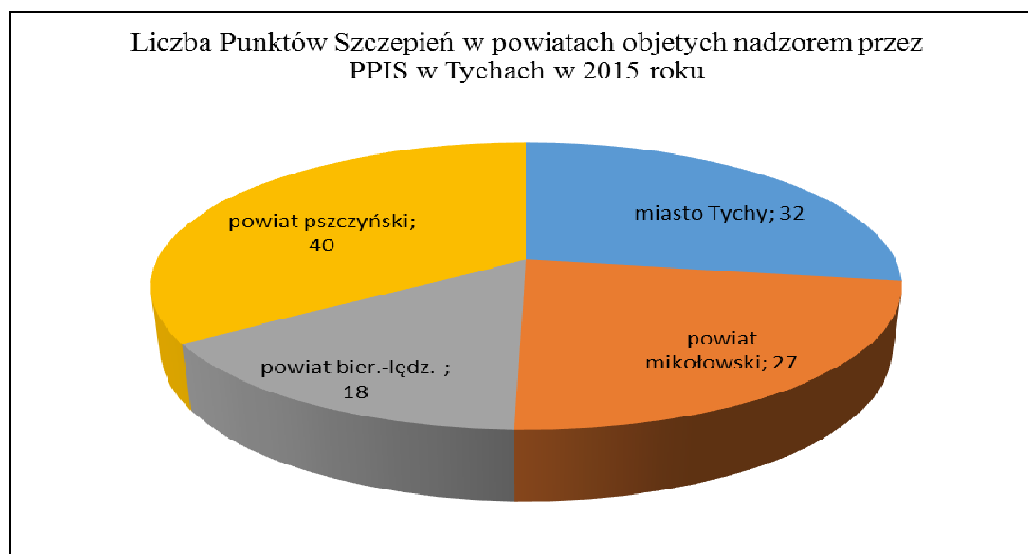
Liczba zachorowań na gruźlicę, rodzaj gruźlicy oraz ilość osób z kontaktu objętych nadzorem epidemiologicznym w latach 2014-2015		
	2014 rok	2015
Gruźlica układu oddechowego	48	36
Gruźlica pozapłucna	3	2
Liczba zachorowań/ liczba osób z najbliższego kontaktu	51/84	38/87

1.2. Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych.

Realizacja szczepień ochronnych ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne społeczeństwa. Szczepienia ochronne są skuteczną metodą zapobiegania chorobom zakaźnym w odniesieniu do osoby poddającej się szczepieniu (odporność indywidualna) oraz kształtowania odporności całej populacji (odporność zbiorowa/ populacyjna).

W powiecie bieruńsko-łędzińskim funkcjonuje 18 Punktów Szczepień, które realizują obowiązkowy program szczepień ochronnych.

Wykres nr 3

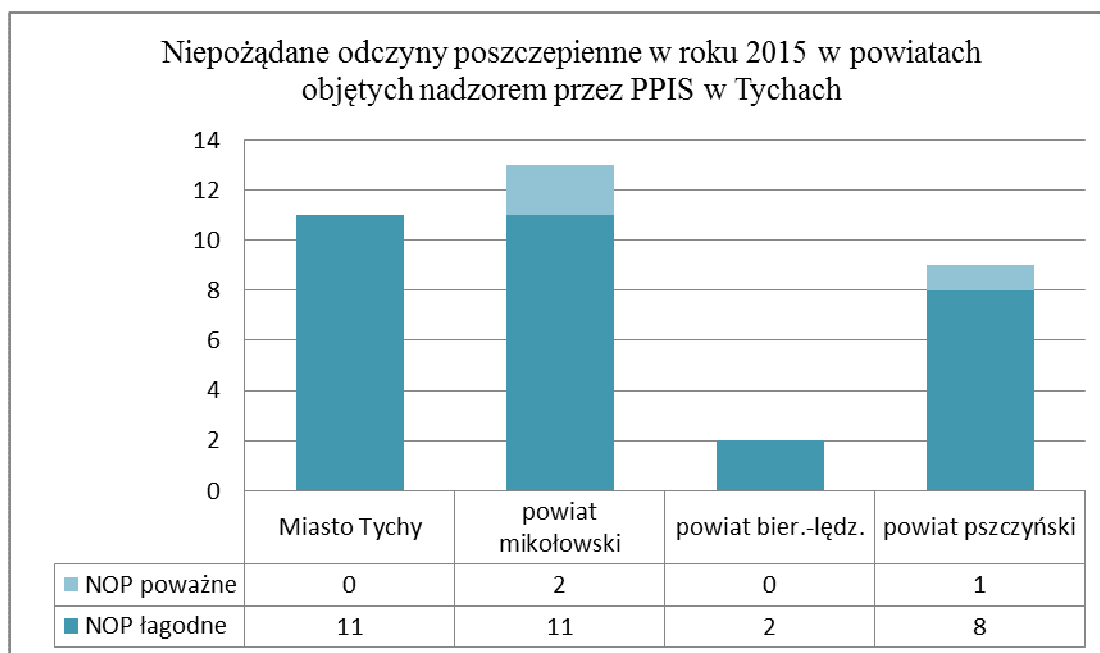

Grupa osób do 20 roku życia w powiecie bieruńsko-łędzińskim objęta Programem Obowiązkowych Szczepień Ochronnych liczy 11590 osób.

W ramach nadzoru bieżącego przeprowadzono 7 kontroli Punktów Szczepień. Nie stwierdzono nieprawidłowości w czasie przeprowadzonych kontroli.

W roku 2015 zarejestrowano 2 niepożądane odczyny poszczepienne, które zaklasyfikowano jako łagodne. NOP-y wystąpiły po następujących preparatach szczepionkowych: Varilrix (1), Infanrix Hexa (1).

Wykres nr 4

Podjęmowano intensywne działania w związku z uchylaniem się od szczepień ochronnych. Na koniec 2015 r. liczba osób uchylających się od tego obowiązku wynosiła 30. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowano wzrost o 6,66 %.

Działania realizowano poprzez:

- prowadzenie rozmów i korespondencji na temat korzyści wynikających ze szczepień,
- wysyłanie wezwań oraz upomnień do wykonania obowiązku szczepień,
- przeprowadzanie kontroli podmiotów leczniczych w zakresie działań podejmowanych wobec osób uchylających się od obowiązku szczepień.

Prowadzono nadzór nad poprawnością i terminowością sprawozdawczości z realizacji szczepień ochronnych. Na bieżąco informowano podmioty lecznicze w których realizowany jest program szczepień ochronnych o wstrzymywaniu i dopuszczaniu w obrocie preparatów szczepionkowych. Udzielano informacji pisemnej i ustnej osobom z kontaktu z HBs (+) i nosicielom HCV o obowiązku wykonywania szczepień p/wzw typu B. Osobom prywatnym i instytucjom udzielano poradnictwa w zakresie szczepień ochronnych obowiązkowych i zalecanych.

Podczas przeprowadzonych kontroli oraz indywidualnego poradnictwa zwracano szczególną uwagę na:

- realizację obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w ramach szczepień obowiązkowych i zalecanych,
- racjonalne gospodarowanie preparatami szczepionkowymi oraz maksymalne wykorzystanie preparatów wielodawkowych,
- dokumentowanie wykonanych szczepień ochronnych oraz opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- aktualizację przepisów prawnych związanych z realizacją szczepień ochronnych.

Szczepienia ochronne realizowane w ramach Programu Szczepień Ochronnych, poprzez czynne uodpornienie populacji, mają korzystny wpływ na poprawę sytuacji epidemiologicznej nadzorowanego terenu, w szczególności przyczyniają się do spadku liczby zachorowań na choroby zakaźne oraz spadku liczby występujących powikłań po przebytej chorobie.

1.3. Ocena podmiotów leczniczych

Sekcja epidemiologii, wg stanu na dzień 31.12.2015 r. obejmuje nadzorem łącznie 1018 podmiotów leczniczych, przy czym w powiecie bieruńsko-lędzkim znajduje się 96, co stanowi 9,43% ogólnej liczby nadzorowanych podmiotów leczniczych. W grupie nadzorowanych podmiotów leczniczych są: podmioty realizujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (3), podmioty lecznicze ambulatoryjne (40) oraz praktyki zawodowe lekarzy, dentystów i pielęgniarek (53).

Stacjonarne i całodobowe świadczenia medyczne w powiecie bieruńsko-lędzkim realizowane były przez 3 podmioty tj.

- Galen Ortopedia Sp. z o.o.,
- Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej w Łędzinach- Oddział Szpitalny Rehabilitacji Narządu Ruchu,
- Helimed Diagnostic Imaging Sp. z o.o., Spółka komandytowa.

Wykres nr 5

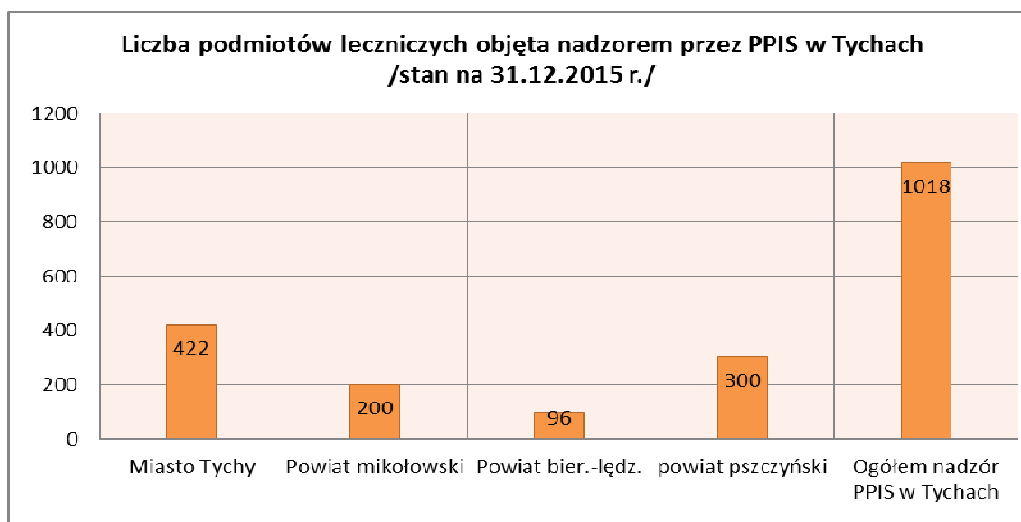

Tabela nr 3

Lp.	rodzaj obiektów	ilość
1	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitale, zakłady rehabilitacji leczniczej, inne)	3
2	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	40
3	praktyki zawodowe (lekarzy, dentystów, pielęgniarek)	53
4	ogółem	96

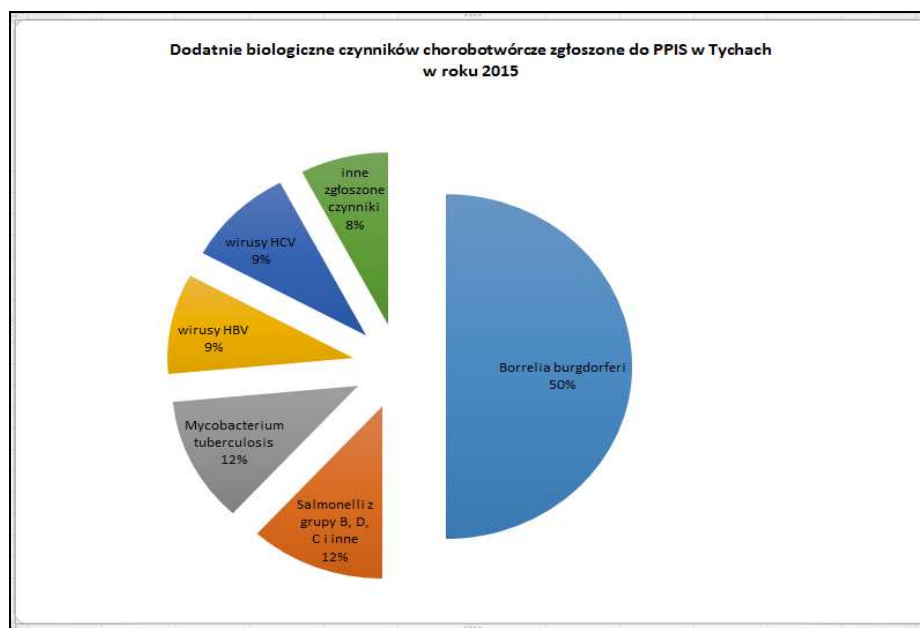
W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 16 kontroli. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Prowadzony nadzór nad stanem sterylizacji wykazał, że w powiecie bieruńsko-lędzkim zainstalowane są 32 urządzenia do sterylizacji. Badania skuteczności sterylizacji wykonywane są przez osoby odpowiedzialne za sterylizację w podmiotach leczniczych.

W czasie przeprowadzania kontroli sanitarnych sprawdzeniu podlega dokumentowanie procesów sterylizacji.

Kierownicy laboratoriów z całego terenu podległego nadzorowi PPIS w Tychach, zgłaszali biologiczne czynniki chorobotwórcze, które na bieżąco rejestrowano i analizowano. W każdym uzasadnionym przypadku wdrażano działania przeciwepidemiczne. W 2015 r. zarejestrowano 170 biologicznych czynników chorobotwórczych tj. o 20,93% mniej w porównaniu do 2014 r. (215 w 2014 r). W analizowanym okresie największy procent dodatnich biologicznych czynników chorobotwórczych stanowiły czynniki potwierdzające zakażenie tj. *Borrelia burgdorferi* (50%), bakterie Gram-ujemne z rodzaju *Salmonelli* z grupy B, D, C i inne (11,76%), prątek gruźlicy-*Mycobacterium tuberculosis* (11,76%), wirusy HBV (9,41%) i HCV (9,41%).

Wykres nr 6

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru w podmiotach leczniczych stwierdzono:

- wystarczające zaopatrzenie w wyroby medyczne jednorazowego i wielokrotnego użytku,
- prawidłowo dokumentowane procesy sterylizacji,
- asortyment i ilość środków dezynfekcyjnych dostosowany do rodzaju zagrożeń biologicznych,
- prawidłowe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi pochodzenia medycznego oraz prowadzenie dokumentacji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z powyższym można stwierdzić, że świadczenia zdrowotne udzielane były na właściwym poziomie higieniczno- sanitarnym.

W celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa realizowano następujące ponadplanowe zamierzenia:

- Edukacja w zakresie podnoszenia świadomości nt. szczepień ochronnych poprzez realizację: kampanii społecznej - „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, organizację konferencji szkoleniowej w zakresie Szczepień Ochronnych oraz udział w realizacji przedsięwzięcia nt. „Rola samorządów w poprawie dostępności do szczepień ochronnych”.
- Nadzór nad zabiegami dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji w ramach podejmowanych interwencji oraz przeprowadzanych powszechnych akcji deratyzacyjnych.
- Postępowania z odpadami medycznymi w podmiotach leczniczych- podsumowanie działań wynikających ze sprawowanego nadzoru.

- Kontrole kompleksowe w zakresie możliwości rozwinięcia miejsc kwarantannowych w obiektach ujętych w „Wojewódzkim planie działań na wypadek wystąpienia epidemii”.

2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Celem polskiej polityki w zakresie bezpieczeństwa żywności jest szeroko rozumiana ochrona zdrowia i interesów konsumentów. W tym celu wdrożono szereg norm prawnych w zakresie kontroli higieny żywności obowiązujących zarówno rolników, producentów, przetwórców i sprzedawców. Wszystkie te przepisy mają zapewnić spełnienie zasady „od pola do stołu”, czyli gwarantować bezpieczeństwo produktów żywnościowych na każdym etapie łańcucha produkcji i dystrybucji. Dlatego też zapewnienie bezpiecznej żywności wymaga szeregu działań podejmowanych w sposób skoordynowany i zintegrowany.

Charakterystyka nadzorowanych obiektów

W 2015 r. nadzorowano **3878** zakładów usytuowanych na terenie 4 powiatów. Znaczna liczba zakładów zlokalizowana jest na terenach wiejskich i na peryferiach miast. Najliczniejszą grupę stanowią zakłady obrotu żywnością, następnie zakłady żywienia zbiorowego otwartego, zamkniętego oraz obiekty produkcji żywności.

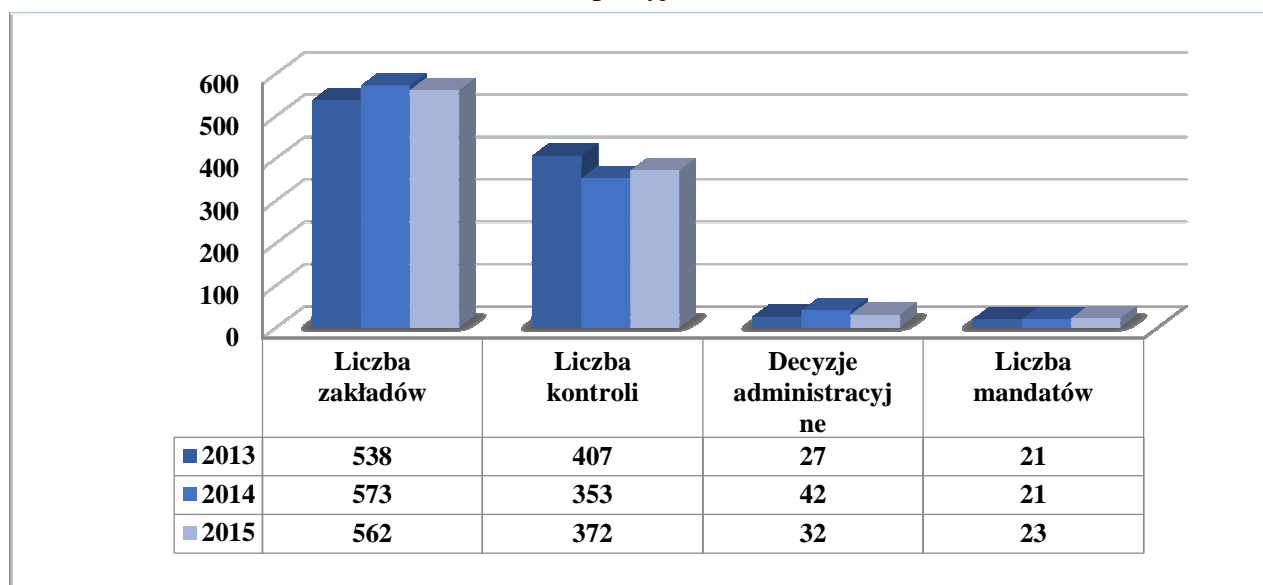
Na terenie działania tutejszej Stacji działają obiekty nowoczesne o wysokim standardzie, spełniające wymagania sanitarno – techniczne, funkcjonują również zakłady usytuowane w starym budownictwie, co wiąże się z ograniczonymi możliwościami ich modernizacji.

2.1. Ogólna ocena stanu sanitarnego obiektów żywieniowych i żywnościowych

W 2015 r. w ewidencji znajdowały się **562** zakłady. We wszystkich zakładach objętych nadzorem przeprowadzono **372** kontrole sanitarne. Wydano **32** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień. Winnych uchybień ukarano **23** mandatami na łączną kwotę **4 150 zł.** (wykres nr 1).

Wykres nr 1

Działania kontrolne i represyjne w latach 2013 – 2015

Ponadto skierowano 5 wniosków do rozpatrzenia przez ŚPWIS zgodnie z kompetencjami, które dotyczyły niewłaściwego oznakowania środków spożywczych, w szczególności z uwagi na brak podkreślenia za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego od reszty składników substancji lub produktów powodujących alergię lub reakcje nietolerancji; prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS; prezentacji i reklamy suplementu diety wprowadzanego do obrotu za pośrednictwem stron internetowych, zawierającej treść sugerującą zapobieganie chorobom lub ich leczenie.

Zakłady Produkcji Żywności

W 2015 r. w ewidencji znajdowało się **35** zakładów, w których przeprowadzono **53** kontrole. Wydano **8** decyzji administracyjnych w tym 1 decyzja unieruchomienia zakładu z powodu obecności insektów i gryzoni, nałożono **1** mandat karny na kwotę **300** zł.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarne to m.in.:

- obecność insektów i gryzoni w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego stanu sanitarno- higienicznego,
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych,
- niewłaściwe przechowywanie odpadów żywnościowych, odpady gromadzone w pojemnikach otwartych bezpośrednio przy oknie zakładu produkcyjnego.

Najczęściej stwierdzane uchybienia techniczne to m.in.:

- brudne ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach zakładu,
- zniszczone zewnętrzne elementy maszyn i urządzeń.

Obiekty Obrotu Żywnością

W 2015 r. w ewidencji znajdowało się **348** zakładów, w których przeprowadzono **192** kontrole. Wydano **17** decyzji administracyjnych, nałożono **12** mandatów karnych na kwotę **2150** zł. Negatywnie oceniono na arkuszu 1 zakład, który jest niezgodny z wymaganiami w związku ze stwierdzeniem obecności gryzoni w zakładzie obrotu żywnością.

Do uchybień najczęściej występujących w zakresie stanu technicznego należą:

- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach zakładu,
- brak stałego dopływu wody bieżącej ciepłej przy punktach wodnych w zakładzie,
- brak stałego dopływu wody bieżącej ciepłej przy umywalce do mycia rąk na stoisku mięsno - wędliniarskim,
- brak gładkości i łatwozmywalności podłogi w sali sprzedaży,
- zniszczone drzwi do komory chłodniczej,

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- brak prawidłowego miejsca do przechowywania jaj,
- brak higienicznego rozważania mięsa, ryb, warzyw i owoców,
- wprowadzanie do obrotu przeterminowanych, zepsutych środków spożywczych,
- brak prawidłowego zabezpieczenia środków spożywczych nieopakowanych przed wszelkimi zanieczyszczeniami,
- brak prawidłowego przechowywania środków spożywczych łatwopsujących się,
- brak monitoringu temperatur z urządzeń chłodniczych,
- brak opracowanych procedur HACCP,
- brak orzeczeń do celów sanitarno – epidemiologicznych,
- brudne wnętrza urządzeń chłodniczych mających kontakt z żywnością,
- przechowywanie przeterminowanych wędlin w sali sprzedaży,

- brak segregacji towaru w pomieszczeniach magazynowych,
- brak porządku i czystości w zakładach, brudne posadzki, zapajęzione okna, zakurzony towar oraz półki.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym

W 2015 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w zakładach prowadzących działalność na targowisku, w wyniku których nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. za niehigieniczną sprzedaż wędlin oraz przechowywanie poza urządzeniem chłodniczym w temperaturze otoczenia.

Zakłady Żywienia Zbiorowego (żywienie otwarte, mała gastronomia, żywienie zamknięte)

W 2015 r. w ewidencji znajdowało się **171** zakładów, w których przeprowadzono **122** kontrole. Wydano **7** decyzji administracyjnych, w tym 1 unieruchomienia zakładu. Nałożono **10** mandatów karnych na kwotę **1 700** zł.

Negatywnie oceniono na arkuszu 1 zakład, który jest niezgodny z wymaganiami w związku ze stwierdzeniem obecności gryzoni w zakładzie.

Do uchybień najczęściej występujących należą:

- brak właściwych warunków sanitarno-technicznych pomieszczeń żywnościowych,
- brak należytego stanu sanitarnego pomieszczeń i sprzętu,
- brak decyzji PPIS o zatwierdzenie zakładu,
- brudne ściany w pomieszczeniach magazynowych zakładu,
- brak opracowanych procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- brak porządku i czystości na stanowiskach produkcyjnych,
- zamrażanie wyprodukowanych w zakładzie nieoznakowanych środków spożywczych,
- niewykorzystywanie stanowisk pracy zgodnie z przeznaczeniem,
- brak aktualnych orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- przechowywanie w lodówkach środków spożywczych przeterminowanych,
- nieprawidłowe rozmrażanie surowców mięsnych,
- uszkodzone, z ubytkami emalii i teflonu naczynia
- brudne pojemniki do przechowywania czystego sprzętu produkcyjnego,
- uszkodzone deseczki do porcjowania produktów,
- brak środków czystości do przy umywalce do mycia rąk, brudny sprzęt produkcyjny, brudne zalegające naczynia stołowe w zmywalni naczyń,
- tłuste, z resztkami środków spożywczych wnętrza urządzeń chłodniczych,
- brak wody ciepłej i zimnej przy zlewozmywaku w przyczepie gastronomicznej.
- brak segregacji towaru w zamrażarkach (łącznie przechowywanie surowca z gotowym wyrobem),
- brak porządku i czystości, brudne: szafki, drobny sprzęt produkcyjny (tłusty, niedomyty z resztkami środków spożywczych), wnętrza urządzenia chłodniczego,
- przechowywanie wędlin do pizzy poza urządzeniem chłodniczym, w pomieszczeniu kuchennym.

Ponadto nadzorem objęto 1 wytwórnię i 5 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz 2 zakłady obrotu kosmetykami.

W ww. zakładach przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych.

2.2. Nadzór nad importem/eksportem

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano 337 kontroli, w tym 15 kontroli środków transportu, skontrolowano 327 partii środków spożywczych, 10 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, wydano 337 świadectw jakości zdrowotnej. Jakość ocenianych towarów nie budziła zastrzeżeń.

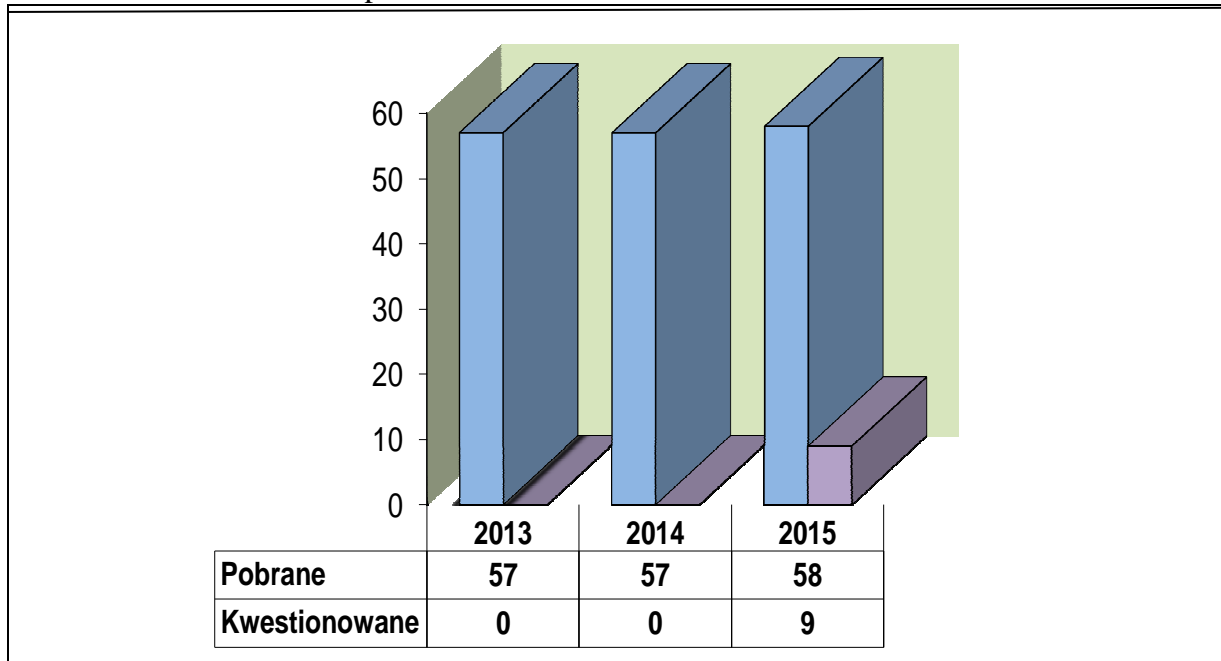
2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

W 2015 r. na terenie powiatu bieruńsko – lędzińskiego pobrano do badań laboratoryjnych **58** próbek środków spożywczych, kwestionowano 9 próbek (wykres nr 2).

Przyczynami kwestionowania środków spożywczych były: ponadnormatywna obecność bakterii *Enterobacteriaceae*; brak podkreślenia za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego od reszty składników substancji lub produktów powodujących alergię lub reakcje nietolerancji.

Wykres nr 2

Próbki pobrane/kwestionowane w latach 2013 – 2015

Wnioski i interwencje

W 2015 r. rozpatrzono ogółem **5** wniosków, z których **2** były uzasadnione, a **3** były bezzasadne, nałożono **2** mandaty na kwotę **200** zł.

Najczęściej wnioski dotyczyły:

- oferowania do sprzedaży suplementów diety bez badań laboratoryjnych,
- niewłaściwej jakości pizzy mięsnej, po zjedzeniu której stwierdzono objawy niestrawności,
- braku orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników zatrudnionych przy produkcji i obrocie środkami spożywczymi,
- niehigienicznej sprzedaży mięsa, wędlin i pieczywa,
- niewłaściwego przechowywania odpadów,
- braku odzieży ochronnej,
- braku porządku i czystości.

Tabela nr 1

Wnioski o interwencję		
Rok	Liczba zgłoszonych wniosków	Liczba mandatów karnych/kwota
2013	-	-
2014	13	3/400
2015	5	2/200

W 2015 roku prowadzono szereg akcji i działań dodatkowych m.in.:**1. Ocena placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.**

W 2015 roku prowadzono nadzór nad przebiegiem wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. W ramach akcji przeprowadzono 20 kontroli pionu żywienia na zimowiskach, obozach i półkoloniach. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wniosek: Mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne dzieci i młodzieży w czasie zimowego i letniego wypoczynku, akcja będzie kontynuowana w 2016 roku.

2. Kontynuacja akcji „Mklik Próchniczek”.

Do kontynuowania akcji z 2008 r., wytypowano 9 zakładów, w których przeprowadzono 14 kontroli. Pobrano 24 próbki zmiotków oraz wytrzepeków do badań laboratoryjnych w kierunku obecności szkodników i ich pozostałości. Kwestionowano 6 próbek. Wydano 5 decyzji z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujących przeprowadzenie dezynsekcji pomieszczeń zakładu i sprzętu, za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. Kontrole sprawdzające połączone z poborem próbek nie wykazały obecności szkodników.

Wniosek: Podjęte działania wskazują na konieczność dalszego planowania i pobierania do badań laboratoryjnych próbek zmiotków i wytrzepeków w kierunku zanieczyszczeń biologicznych.

3. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej.

Przeprowadzono 2 kontrole podmiotów prowadzących produkcję pierwotną na etapie zbioru i przechowywania, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. Warunki sanitarno-porządkowe były prawidłowe. W ramach działań prewencyjnych i oświatowych na stronie internetowej PSSE Tychy umieszczono informację dla plantatorów i punktów skupu owoców i warzyw. Pobrano do badań 2 próbki truskawek, których nie kwestionowano.

4. Nadzór nad jakością tłuszczów stosowanych do smażenia.

W związku z nadzorem nad jakością tłuszczów stosowanych do smażenia przeprowadzono ogółem 3 kontrole (2 w zakładzie żywienia zbiorowego, 1 w piekarni z punktem smażenia pączków). W trakcie kontroli przeprowadzano badania za pomocą specjalistycznego sprzętu, wyniki badań wykazały akceptowalną jakość tłuszczów.

5. Etykieta informacją dla konsumenta.

Przeprowadzono 129 kontroli zakładów. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Dane umieszczane były w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentowi finalnemu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

6. Prawidłowości oświadczeń kosmetycznych.

Przeprowadzono 17 kontroli, oceniono 42 produkty kosmetyczne. Kontrolą objęto hurtownie (1), sklepy (9), zakłady produkcji kosmetyków (2), sprzedaż internetową (5). W trakcie działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości, zastosowane informacje były prawidłowe.

Oceniając sytuację lokalną stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych zakładów zauważono:

- na przestrzeni lat obserwuje się uruchamianie zakładów o coraz wyższym standardzie,
- inwestowanie w nowsze wyposażenie i modernizowanie istniejących linii technologicznych,
- podnoszenie estetyki zakładów.

Analiza i wnioski w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności.

- Rozpatrując wnioski i anonimowe informacje od ludności stwierdzono wyższy odsetek ich zasadności w porównaniu do ubiegłego roku. Wnioski w większości dotyczyły niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz niewłaściwych warunków higieniczno – sanitarnych.
- Nadal w wielu przypadkach stwierdzano obecność szkodników zbożowo – mącznych lub ich pozostałości w próbkach pobranych w piekarniach, co wskazuje na konieczność dalszego pobierania próbek w tym kierunku.
- Stwierdzano przypadki: samowolnego rozpoczynania działalności jak i poszerzania zakresu prowadzonej działalności przez przedsiębiorców; prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów; niewłaściwego oznakowania, w szczególności brak podkreślenia za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego od reszty składników substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji; niezadeklarowania na etykiecie napromienienia próbki; przypisywania środkom spożywczym właściwości zapobiegania chorobom lub ich leczenia poprzez reklamę umieszczaną na stronach internetowych.

3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO

Nadzorem Higieny Komunalnej i Środowiska objęto **1725** obiektów, z czego w powiecie bieruńsko - lędzińskim znajdują się łącznie **229** obiektów, w tym **46** placówek służby zdrowia. W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych przeprowadzono na nadzorowanym terenie łącznie **527** kontroli sanitarnych, w tym **62** na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego.

3.1. Obiekty użyteczności publicznej

Baseny kąpielowe – w ewidencji 3 baseny kryte - przeprowadzono 3 kontrole, 1 basen odkryty - przeprowadzono jedną kontrolę. Celem kontroli było sprawdzenie stanu technicznego i sanitarnego obiektów, jak również ocena jakości wody używanej do kąpieli. Na terenie powiatu funkcjonuje **1** basen szkolny, **1** basen sezonowy oraz **2** kryte pływalnie ogólnodostępne z kompleksem sportowym, halą sportową i kortami tenisowymi. Stan sanitarno-techniczny basenów nie budził zastrzeżeń.

- Tereny zielone otaczające niekłą basenu sezonowego wraz z placem zabaw dla dzieci, utrzymywane w sezonie w należytym stanie sanitarno -porządkowym. Ustawione były ławki i kosze na odpady. Przy basenie funkcjonują 3 korty tenisowe o nawierzchni ceglastej oraz skatepark.
- Administratorzy basenów kąpielowych zapewniali osobom korzystającym bezpieczną, pod względem zdrowotnym kąpiel. Stan sanitarno – porządkowy wszystkich obiektów nie budził zastrzeżeń. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień w zakresie utrzymania czystości i porządku.
- Na uwagę zasługuje Pływalnia przy Szkole Podstawowej nr 1 w Bieruniu. Przy pływalni funkcjonują korty tenisowe. Obiekt zapewnia mieszkańcom możliwość uprawiania sportów i wypoczynku w pomieszczeniach o wysokim standardzie. Stwierdza się szczególną dbałość właściciela o utrzymanie stanu sanitarnego we wszystkich pomieszczeniach i w otoczeniu obiektu.

Pływalnia – Bieruń

Domy pomocy społecznej – w ewidencji **3** obiekty dziennego pobytu, skontrolowano **1**, przeprowadzono **1** kontrolę.

W Ośrodku Błogosławiona Karolina w Łędzinach funkcjonuje Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno Wychowawczy, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy, który przeznaczony jest wyłącznie dla osób dorosłych. Osoby niepełnosprawne z terenu powiatu mają możliwość rehabilitacji, korzystania z pracowni terapeutycznych oraz z gabinetów psychologa i logopedy. W obiekcie przeprowadzane są systematycznie remonty. Wyposażone są w dźwigi. Wszystkie pomieszczenia utrzymane czysto. Zapewniony zapas środków myjących i dezynfekcyjnych.

Noclegownie dla bezdomnych – w ewidencji **1** obiekt, przeprowadzono **1** kontrolę.

Noclegownia pn. „Dom Nadziei” w Łędzinach prowadzona przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczyńne w Kluczach. Zlokalizowana jest w pomieszczeniach należących do Gminy Łędziny użytkowanych w ramach umowy użyczenia. Przeznaczona jest dla kobiet, mężczyzn oraz rodzin z dziećmi. W skład pomieszczeń wchodzi 10 pokoi noclegowych - trzy, cztero, sześć i siedmioosobowe z możliwością dostawienia łóżek. Celem kontroli było sprawdzenie warunków sanitarnych przywożonych lub zasiedlonych podopiecznych. W dniu kontroli w obiekcie przebywały 52 osoby, w tym dwie kobiety. Dla podopiecznych dostępne są sanitariaty ogólnodostępne z wejściem z korytarza komunikacyjnego, w skład których wchodzi: łazienka damska i męska z natryskiem, ubikacją i umywalką. Ponadto dostępne są cztery kabiny wc i dwie umywalki. Wydzielone jest pomieszczenie do prania odzieży własnej. Bielizna pościelowa i ręczniki prane są zgodnie z umową w pralni zewnętrznej. Obiekt posiada własną kuchnię i jadalnię. W noclegowni przeprowadzane są systematycznie remonty polegające na odnawianiu ścian i wymianie podłóg. Wykonywana jest profilaktyczna dezynsekcja i deratyzacja przez specjalistyczną firmę.

Hotele, pokoje gościnne, agroturystyka, inne obiekty hotelarskie - w ewidencji **6** obiektów, skontrolowano **5**. Przeprowadzono w nich łącznie **7** kontroli.

- W obiekcie hotelarskim pn. Dom Górnika Nr 1 w Łędzinach, ul. Pokoju 106 należącym do Gminy Łędziny, administrowanym przez firmę ECOREK Sp. z o.o. nadal obowiązuje decyzja z dnia 09.09.2010 r. Na wniosek Strony z dnia 3 lipca 2015 r. wydano decyzję prolongującą z terminem realizacji pkt 2 i 3 do 30 czerwca 2018 r. Wykonanie nakazu decyzji dotyczy zapewnienia gładkiej i łatwo zmywalnej stolarki drzwiowej i okiennej oraz pokrycia podłóg we wszystkich pomieszczeniach materiałem gładkim i łatwo zmywalnym. Strona w piśmie poinformowała, iż po kontroli instalacji elektrycznej zaszła konieczność pilnej wymiany tej instalacji w całym budynku ze względu na stan zagrażający życiu i zdrowiu ludzi. Środki przeznaczone na realizację decyzji PPIS w Tychach przeznaczono na wykonanie nowej instalacji. Administrator przeprowadza systematycznie jedynie drobne renowy i naprawy.

W ubiegłym roku wymienił 8 okien w pomieszczeniach ogólnodostępnych tj. w łazienkach oraz w dwóch pokojach. Ponadto odnowiono stolarkę okienną w ciągach komunikacyjnych. Płytki PCV na korytarzach uzupełniane są systematycznie. Wymieniono stolarkę drzwiową w czterech pokojach i magazynie bielizny czystej. Odnowiono ściany i sufity w łazienkach. Obiekt oceniono jako zły technicznie

- Pozostałe skontrolowane obiekty agroturystyczne są na właściwym poziomie sanitarnym. Właściciele zapewniają turystom odpowiednie warunki wypoczynku. Obiekty posiadają pokoje z węzłami sanitarnymi, place zabaw dla dzieci oraz miejsca do rekreacji na świeżym powietrzu. Otoczenie obiektów urządzone jest jako parkowe wśród zieleni, zadbane, ustawione są ławy, stoły oraz kosze na odpady.

Schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe – w ewidencji 1 pole biwakowe, przeprowadzono 1 kontrolę. Teren pola biwakowego zlokalizowany jest nad zbiornikiem imielińskim w Imielinie. Powierzchnia 3,400 ha, przeznaczona na 100 miejsc biwakowych. Teren w całości ogrodzony, wyposażony w punkt czerpalny wody do picia. W budynku w którym znajduje się zaplecze obozowiska wydzielone są następujące pomieszczenia: recepcja, świetlica, pomieszczenie socjalne z umywalką i zlewem jednokomorowym, ustęp z umywalką w przedsionku oraz łazienkę damską i męską i dla osób niepełnosprawnych wyposażone w natryski i miski ustępowe, pomieszczenie porządkowe wyposażone w zlew gospodarczy i umywalkę. Obiekt posiada przechowalnię bagażu. Dla korzystających z obiektu dostępne jest WC chemiczne. Na zapleczu pola biwakowego uruchomiono 5 pokoi noclegowych z łazienkami. Wydzielono magazyn brudnej i czystej bielizny. Teren w obrębie budynku utwardzony kostką betonową, pozostałą część stanowią tereny zielone. Stwierdza się szczególną dbałość właściciela o utrzymanie bieżącej czystości i estetyki otoczenia.

Parkingi przy trasach turystycznych – w ewidencji 1 parking, przeprowadzono 2 kontrole. Celem kontroli było sprawdzenie warunków sanitarnych w miejscu, w którym osoby podróżujące mogły odpocząć, spożyć posiłki oraz skorzystać z toalet. Parking usytuowany jest przy stacji paliw „GRACJAN” w Lędzinach. Podjazdy do stacji wykonane z asfaltu, a parking utwardzony żużlem. Wokół budynku gastronomicznego rozstawione są ławki i stoły drewniane oraz plastikowe. Dodatkowo wydzielony jest wolnostojący budynek sanitarny dla podróżnych, z możliwością korzystania z natrysków i toalet. Budynek podłączony do miejskiej sieci wodociągowej, nieczystości ciekłe odprowadzane do zbiornika bezodpływowego. Właściciel posiada zawarte umowy na odbiór odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych. Budynek jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Przed sezonem letnim przeprowadzono malowanie ścian i sufitów w kompleksie sanitariatów przy parkingu. W trakcie kontroli stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. Przy umywalkach zainstalowane są dozowniki z mydłem w płynie oraz podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia.

Zakłady fryzjerskie, fryzjersko – kosmetyczne, kosmetyczne i odnowy biologicznej, tatuażu – w ewidencji 92 obiekty, w tym:

- 37 zakładów fryzjerskich- skontrolowano 11,
- 26 zakładów kosmetycznych- skontrolowano 2,
- 9 gabinetów odnowy biologicznej- skontrolowano 1,
- 20 zakładów fryzjersko-kosmetycznych- skontrolowano 2.

Celem kontroli było sprawdzenie warunków sanitarnych i higienicznych w tych zakładach. W skontrolowanych zakładach przy obsłudze klienta używa się czystych, dezynfekowanych narzędzi i przyborów fryzjerskich oraz czystej bielizny. W większości zakładów używa się bielizny jednorazowego użytku (pelerynki, ręczniki). Zakłady oprócz środków dezynfekcyjnych o szerokim spektrum działania do narzędzi stosują także sterylizatory UV Germix, UV- C.

Mam świadomość jak być zdrowym

Dbamy o Twoje bezpieczeństwo i zdrowie

ŚWIADOMOŚĆ
=
BEZPIECZEŃSTWO KLIENTÓW I PRACOWNIKÓW

WIEM, ŻE: brak odpowiedniej higieny może być przyczyną wielu groźnych chorób, DLATEGO...

WYBIERAM:

- sprawdzony gabinet pielęgnacji urody
- odpowiedzialny i wykwalifikowany personel

ZWRACAM UWAGĘ NA:

- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny przez personel
- czystość narzędzi kosmetycznych i akcesoriów (szczotki, polejnyki itp.)

PRZESTRZEGAMY:

- zasad właściwej higieny rąk
- procedury dezynfekcji i sterylizacji sprzętu i narzędzi

DBAMY O:

ELIMINACJĘ WYSTĘPOWANIA ZAKAŻEN POPRZECZ:

- czystość rąk i odzieży roboczej personelu
- prawidłowo przygotowany sprzęt do wykonywania zabiegów

ODPOWIADAMY ZA:

- bezpieczeństwo i zdrowie naszych klientów

KORZYSTAJĄC Z GABINETU PIĘLGNACJI URODY KIERUJĘ SIĘ JAKOŚCIĄ ŚWIADCZONYCH USŁUG
NIE RYZYKUJĘ!

Organizator kampanii: ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY

Partnerzy: PZH ODDZIAŁ ŚLĄSK SM

Na terenie województwa śląskiego od listopada 2014 r. realizowana jest Kampania Społeczna pt. „Mam świadomość jak być zdrowym”, zainicjowana przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach w celu podniesienia wiedzy społeczeństwa województwa śląskiego. Kampania skierowana była do właścicieli i pracowników zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej. Na terenie powiatu dla przedstawicieli sektora beauty przeprowadzono 2 bezpłatne szkolenia zorganizowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach. Podczas szkoleń wykorzystano materiał edukacyjny w postaci poradnika „Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz świadczyć usługi”. Kampania miała na celu uświadamić przedstawicieli zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu jak ważna jest poprawa warunków higienicznych w zakładach, jak ważne jest wdrożenie i stosowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług w trakcie wykonywania których może dojść do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich oraz ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Tereny rekreacyjne – w tej grupie znajduje się 1 ośrodek rekreacyjny „Łysina” z miejscem wykorzystywanym do kąpielii, który nie posiada stałych pomieszczeń sanitarno-higienicznych, natrysków. Przy plaży ustawione są trzy kabiny TOI - TOI podłączone do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, utrzymane czysto. W kabinach zapewnione są środki higieny. Na plaży i terenach zielonych ustawione są kosze na odpady.

Miejsce wykorzystywane do kąpielii – Łysina

Apteki – w ewidencji 22 obiekty, skontrolowano 2. Kontrole przeprowadzono na wniosek Strony w związku ze zmianą właściciela, celem wydania opinii sanitarnej, koniecznej do przedłożenia w Wojewódzkim Inspektoracie Farmaceutycznym w Katowicach. Kontrole wykazały, że warunki higieniczno-zdrowotne są zgodne z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2002 r., w sprawie szczegółowych wymogów, jakim powinien odpowiadać lokal apteki (*Dz. U. Nr 171, poz. 1395*). Pomieszczenia obiektów w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i sanitarno-technicznym.

Obiekty sportowe – w ewidencji 7, nie zostały ujęte w harmonogramie kontroli na 2015 r.

Pralnie, Magle – w ewidencji 2 obiekty, nie zostały ujęte w harmonogramie kontroli na 2015 r.

Interwencje- wpłynęła jedna interwencja dotycząca niewłaściwego stanu sanitarnego wanny do hydromasażu. W trakcie kontroli wnętrze wanny było czyste. Po każdym pacjencie woda jest wymieniana a wanna myta i dezynfekowana.

3.2 Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji.

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015r. poz. 139 z późn. zm.) należy do zadań własnych Gminy. Dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia zajmuje się: Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą w Tychach ul. Sadowa 4 (Bieruń, Bojszowy, Lędziny); Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Partner” Sp. z o.o. z siedzibą w Lędzinach ul. Lędzińska 47 (Lędziny); Gminna Spółka Komunalna Sp. z o.o. z siedzibą w Chełmie Śląskim ul. Techników 25 (Chełm Śląski); Miejska Spółka Komunalna Sp. z o.o. z siedzibą w Imielinie ul. Imielińska 87 (Imielin).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach zgodnie z obowiązującym w 2015 r. rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 417, z późn. zm.) w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, współtworzył wraz z przedsiębiorstwami wodociągowymi „Monitoring jakości sanitarnej wody”. Przedstawiciele PPIS w Tychach, jak również przedstawiciele przedsiębiorstw wodociągowych regularnie pobierali próbki wody do badań laboratoryjnych. Badania próbek wody przeznaczonej do spożycia, pobieranych przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Tychach wykonywano w akredytowanych laboratoriach: Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Tychach, Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Bielsku - Białej oraz w Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Katowicach. Badania próbek wody do spożycia pobieranych przez przedstawicieli przedsiębiorstw wodociągowych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody, wykonywano w laboratoriach o zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną systemie jakości badań wody.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, podstawą oceny jakości wody dostarczanej odbiorcom były wyniki badań laboratoryjnych próbek wody pobieranej przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach z punktów stałych oraz sprawozdań z badań próbek wody pobieranej przez przedstawicieli przedsiębiorstw wodociągowych, przekazywanych do PPIS w Tychach w ramach kontroli wewnętrznej. W pobranych próbkach wody w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego (*tabela nr 1*), w zakresie badanych parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, woda spełniała wymagania określone w załącznikach nr 1 - 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.).

Tabela nr 1

Wykaz badanych parametrów w monitoringu kontrolnym i przeglądowym w roku 2015 r.

l.p.	Monitoring kontrolny	Monitoring przeglądowy
	Badania fizykochemiczne	Badania fizykochemiczne
1	Mętność	Mętność
2	Barwa	Barwa
3	Odczyn (pH)	Odczyn (pH)
4	Przewodność	Przewodność
5	Zapach	Zapach
6	Smak	Smak

7	Jon amonowy	Jon amonowy
8	Azotany	Azotany
9	Azotyny	Azotyny
10	Glin	Glin
11	Żelazo	Żelazo
12	Chlor wolny	Chlor wolny
13		Antymon
14		Arsen
15		Bor
16		Chlorki
17		Chrom
18		Fluorki
19		Kadm
20		Magnez
21		Miedź
22		Nikiel
23		Ołów
24		Rtęć
25		Selen
26		Siarczany
27		Srebro
28		Trichlorometan (chloroform)
29		Bromodichlorometan
30		Dibromochlorometan
31		Tribromometan (bromoform)
32		\sum THM
33		\sum trichloroetenu i tetrachloroetenu
34		Twardość
35		Utlenialność
36		\sum WWA
37		Benzo (b) fluoranten
38		Benzo (k) fluoranten
39		Beznzeno (g,h,i) perylen
40		Indeno (1,2,3 – cd) piren
41		1, 2 - dichloroetan
42		Tetrachlorometan (czterochlorek węgla)
43		\sum Pestycydów
	Badania bakteriologiczne	Badania bakteriologiczne
1	Bakterie grupy coli	Bakterie grupy coli
2	Escherichia coli	Escherichia coli
3	Clostridium perfringens łącznie ze sporami	Clostridium perfringens łącznie ze sporami
4		Enterokoki (paciorkowce kałowe)
5		Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 (\pm 2) $^{\circ}$ C po 72 h

Ogółem w 2015 r. w ramach monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu pobrano **57** próbek do badań fizykochemicznych i **58** próbek do badań mikrobiologicznych.

Najwięcej informacji o jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody wodociągowej dostarczały analizy wyników badań laboratoryjnych z punktów stałych, zlokalizowanych

w następujących miejscach:

- Bieruń, ul. Rynek 16 – Urząd Miasta,
- Bieruń, ul. Węglowa 11 – Szkoła Podstawowa nr 3,
- Chełm Śląski, ul. Konarskiego 2 – Urząd Gminy,
- Chełm Śląski, ul. Kolberga 2 – Przychodnia Rejonowa,
- Łędziny, ul. Łędzińska 47 – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Partner
- Łędziny, ul. Pokoju 92a – Terenowa Służba Ratownicza,
- Łędziny, ul. Oficerska – SUW przy KWK „Ziemowit”,
- Bojszowy, ul. Gaikowa 35 – Urząd Gminy,
- Imielin, ul. Imielińska 81 – Urząd Miasta,
- Imielin, ul. Maratońska – Studnia „Dzieńkowice”.

Tabela nr 2

Dane dotyczące jakości wody z poszczególnych gmin podległych Starostwu Powiatowemu w Bieruniu (dane dotyczą rozdzielczej sieci wodociągowej).

L.p.	Nazwa gminy	Woda zasilająca gminę pochodzi z:	Badania fizykochemiczne		Badania mikrobiologiczne	
			Ogółem	Zakwestionowane	Ogółem	Zakwestionowane
1.	Bieruń	- uj. Kobiernice	18	0	19	1
2.	Bojszowy	- uj. Kobiernice	6	0	6	0
3.	Chełm Śl.	- uj. Kobiernice - St. Dzieńkowice	8	0	8	0
4.	Imielin	- St. Dzieńkowice	6	0	6	1
5.	Łędziny	- uj. Kobiernice - uj. KWK Ziemowit	19	6	19	2
	Ogółem		57	6	58	0

Analiza jakości mikrobiologicznej i fizykochemicznej badanych próbek wody nie budziła zastrzeżeń – w pobranych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną dokonywaną przez konsumentów. Sporadycznie stwierdzane przekroczenia związane były z wtórnym zanieczyszczeniem wody w sieci wodociągowej, pojawiającym się w związku z awariami na sieci wodociągowej oraz malejącym zużyciem wody, co wiąże się ze zwolnieniem przepływu i zastojami wody w sieci. Często przyczyną pogarszania się parametrów wody wodociągowej u odbiorców jest również zły stan wewnętrznej instalacji wodociągowej w budynkach. Każdorazowo w przypadku stwierdzenia, przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia zalecano właściwemu terenowo przedsiębiorstwu wodociągowemu, zobowiązanemu do usuwania awarii sieci lub płukania sieci wodociągowej o podjęcie działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości – w zależności od przyczyny pogorszenia jakości wody (o ile przyczyna pogorszenia jakości wody nie leżała po stronie jej producenta). Poprawę jakości wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach potwierdzał ponownym poborem próbek wody do badań laboratoryjnych z punktów, w których występowały kwestionowane parametry.

W roku ubiegłym zgłoszono jedną interwencję na jakość wody, dotyczącą zmiany barwy,

zapachu i mętności która okazała się niezasadna. W 2015 r. nie prowadzono postępowań administracyjnych. RPWiK S.A. w Tychach i PGK „Partner” w Lędzinach nie zgłosiły PPIS w Tychach działań naprawczych prowadzonych na terenie Miasta Lędziny oraz wniosków z prośbą zgody na odstępstwa.

Zbiornik wody powierzchniowej

Na terenie powiatu znajdują się dwa ujęcia wody powierzchniowej, przeznaczonej do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia, są to:

- zbiornik Dzieckowice (ZUW Imielin),
- ujęcie wody dla SUW „Łosień”, oparte na zbiorniku Dzieckowice.

W 2015 r. na podstawie wszystkich uzyskanych w omawianym roku sprawozdawczym wyników badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych próbek wody z ujęć powierzchniowych oraz w oparciu o przeprowadzoną ocenę ich jakości zgodnie z zał. nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728), przyjęto kategorię jakości wody – A2. Do tej kategorii zalicza się wody wymagające typowego uzdatnienia fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnej, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji końcowej.

Badania wód z ujęć wykonywane były w Zintegrowanym Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które obejmuje Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz między innymi w Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach.

W drugim i czwartym kwartale 2015 r. pobrano 2 próbki wody powierzchniowej przeznaczonej do spożycia przez ludzi w kierunku skażeń promieniotwórczych (oznaczenia aktywności izotopu Cs 137).

Po przeanalizowaniu wyników badań wody zawartych w sprawozdaniach z badań oraz działając w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728), jak również rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61, poz. 417 z późn. zm.) stwierdza się, że w 2015r. mieszkańcy zaopatrywani w wodę pochodzenia powierzchniowego z ujęcia Dzieckowice, korzystali z wody do spożycia o jakości odpowiadającej stawianym jej wymaganiom.

Zbiornik Dzieckowice

Baseny kąpielowe

Na terenie powiatu funkcjonują dwie kryte pływalnie, dwa baseny szkolne i jeden basen sezonowy. W 2015 r. baseny kąpielowe i w okresie letnim basen sezonowy, zapewniały osobom korzystającym z ich usług, bezpieczną pod względem zdrowotnym kąpiel. Problemy z jakością mikrobiologiczną wody w basenach pojawiały się sporadycznie. Próbki wody pobierane w ramach rekontroli nie wykazywały ponownych przekroczeń.

Miejsca wykorzystywane do kąpiel

Zgodnie z Ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2015r. poz. 469) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiel (Dz. U. Nr 86, poz. 478 z późn. zm.), Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bieruniu poinformował o rozpoczęciu sezonu kąpielowego z dniem 1 lipca 2015 r. w miejscu zwyczajowo wykorzystywanym do kąpiel na zbiorniku wodnym „Łysina” w Bieruniu. Organizator miejsca wykorzystywanego do kąpiel w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej dwukrotnie wykonał badania wody przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego oraz raz w trakcie jego trwania, które na bieżąco przekazywał do PPIS w Tychach. Na podstawie przekazanych sprawozdań z badań PPIS w Tychach wydał orzeczenie o przydatności wody do kąpiel zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia. Sezon kąpielowy trwał do 31 sierpnia 2015 r.

Wnioski:

Na przestrzeni ostatnich lat nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, wyniki jednoznacznie wskazują na poprawę stanu technicznego i sanitarnego nadzorowanych obiektów oraz poziomu świadczonych usług. Obserwowana poprawa jest wprost proporcjonalna do rozwoju sektora prywatnego gospodarki.

Analiza jakości mikrobiologicznej i fizykochemicznej badanych wód potwierdza, że nie stanowią one zagrożenia dla zdrowia ludności, a przekroczenia parametrów, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną są sporadyczne.

4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Tychach wykonuje badania dotyczące zagrożeń zdrowotnych i oceny higienicznej środowiska wody, zagrożeń wynikających z nosicielstwa zarazków schorzeń jelitowych oraz warunków środowiska (w zakresie pomiarów hałasu i stężenia tlenu węgla). Zadania te realizowane są w dwóch Sekcjach: Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B).

Odpowiednie warunki lokalowe laboratorium, nowoczesne wyposażenie pomiarowe, personel posiadający właściwe wykształcenie i kwalifikacje oraz wdrożony i stale udoskonalany system zarządzania zgodny z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących” zapewniają uzyskiwanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych dla klientów wyników badań.

Badania wykonywane są zgodnie z ustalonymi, wyspecyfikowanymi metodami, tak aby spełniały wymagania klientów, wymagania przepisów prawnych oraz organizacji udzielającej uznania. Uzyskane wyniki badań pozwalają Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach na monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu, jej obiektywną ocenę oraz podejmowanie niezbędnych i właściwych działań interwencyjnych.

Formalnym potwierdzeniem kompetencji jest posiadany certyfikat akredytacji nadany przez organizację udzielającą uznania jakim jest Polskie Centrum Akredytacji.

Polskie Centrum Akredytacji jest sygnatariuszem Porozumienia ILAC MRA, zatem udzielona Akredytacja oraz podpisanie przez PSSE w Tychach umowy sublicencyjnej z PCA gwarantuje uznawanie naszych wyników badań w krajach Unii Europejskiej będących również sygnatariuszami tego Porozumienia.

Zakres akredytacji jest systematycznie aktualizowany i rozszerzany po wdrożeniu nowych metod badawczych.

Aktualny Zakres akredytacji jest dostępny na stronie internetowej PCA: www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytowane podmioty → laboratoria badawcze.

W 2015 r. w Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) wykonywane były badania wody dla obszaru działania: PSSE w Tychach (17 gmin) i PSSE w Katowicach (3 gminy) oraz pomiary stężenia tlenu węgla i natężenia hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (w ramach interwencji) dla obszaru działania PSSE w Tychach, Rybniku i Wodzisławiu Śląskim. Natomiast w Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B) wykonywane były badania kału i skuteczności procesów sterylizacji dla obszaru działania: PSSE w Tychach, PSSE w Rybniku (7 gmin) i PSSE w Wodzisławiu Śląskim (9 gmin).

Łączną liczbę i kierunki badań dla ww. obszaru działania PSSE przedstawia poniższa tabela

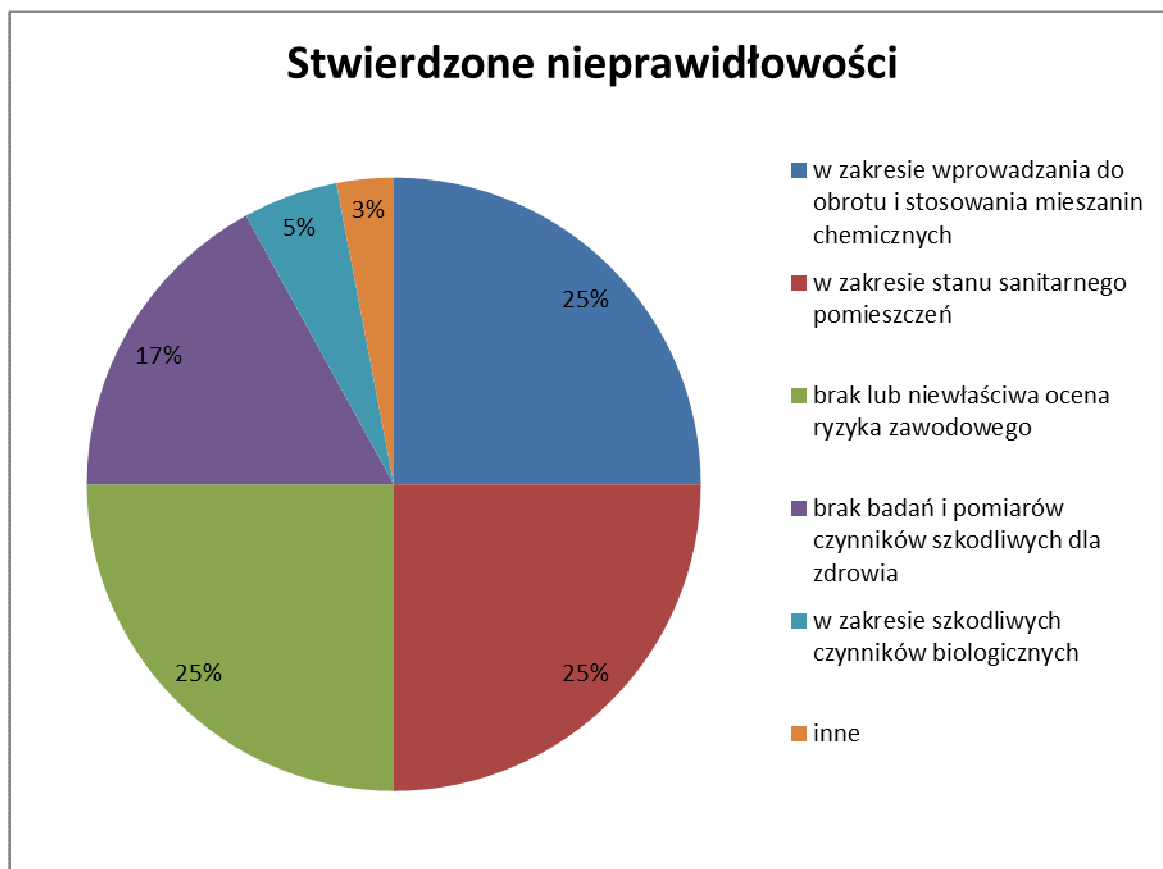
Sekcja	Rodzaj badań	Liczba badań	Liczba oznaczeń
OL/KŚ	Badania próbek wody z ujęć powierzchniowych i głębinowych, sieci wodociągowej, wody przeznaczonej do kąpielii (kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpielii i baseny kąpielowe) obejmujące: - parametry fizyczne: barwa, mętność, odczyn (pH), przewodność smak, zapach, zawiesiny	2634	9389

	- parametry chemiczne: jon amonowy, azotany, azotyny, Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, chlorki, chlor wolny i ogólny, fosforany, glin, indeks nadmanganianowy, mangan, siarczany, tlen rozpuszczony, wapń i magnez (zawartość sumaryczna) – twardość, żelazo - parametry bakteriologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Clostridium perfringens łącznie ze sporami, Enterokoki, Gronkowce koagulazo-dodatnie, Legionella, Ogólna liczba bakterii na agarze odżywcym, Pseudomonas aeruginosa		
	Hałas w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w ramach zleceń klienta wewnętrznego (interwencje)	9	9
OL/B	BIEGUNKI – badanie dzieci chorych do drugiego roku życia w kierunku pałeczek Salmonella, Shigella, Yersinia, Escherichia coli z grupy: O25, O26, O44, O55, O86, O111, O114, O119, O124, O125, O126, O127, O128, O142, O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae. CHORZY – badanie osób z objawami chorobowymi wskazującymi na zakażenie pałeczkami Salmonella, Shigella, Yersinia i Escherichia coli z grupy: O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae. OZDROWIENICY – badanie osób, u których stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella po leczeniu oraz po ustąpieniu objawów chorobowych NOSICIELE - badanie osób bez objawów chorobowych, w organizmach których bytują i rozmnażają się pałeczki Salmonella i Shigella STYCZNOŚĆ - badanie osób bez objawów chorobowych, które pozostawały w bezpośredniej lub pośredniej styczności z osobą chorą, u której stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella KLASYFIKACJA SZCZEPÓW - potwierdzenie biochemiczne i serologiczne, wyhodowanych przez laboratoria spoza Inspekcji Sanitarnej, szczepów Salmonella, Shigella, Escherichia coli Badanie skuteczności procesów sterylizacji przeprowadzanych w autoklawach i serylizatorach BRANŻOWCY - badanie osób zdrowych w celu wyeliminowania nosicielstwa pałeczek Salmonella i Shigella BADANIE W KIERUNKU PAŁECZEK CAMPYLOBACTER – badanie osób z objawami wskazującymi na zakażenie pałeczkami Campylobacter	14139	160406

5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

W powiecie bieruńsko-lędzińskim nadzorem bieżącym objęte są aktualnie **122** podmioty gospodarcze nadzorowane ze względu na warunki zdrowotne środowiska pracy lub wprowadzanie do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin. W zakładach tych zatrudnionych jest ogółem **14914** pracowników.

W 2015 r. przeprowadzono **48** kontroli w **38** zakładach pracy. W związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy lub dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin, wydanych zostało **15** decyzji dotyczących usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Decyzje te zawierały **60** nakazów.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia

Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy stwierdzono w **11** zakładach pracy w zakresie: **hałasu, pyłów, drgań i promieniowania optycznego nielaserowego**. W warunkach tych pracowało **4076** osób, głównie w górnictwie węgla kamiennego.

Choroby zawodowe

Stwierdzono **37** chorób zawodowych w **4** zakładach pracy, były to: **33** pylice płuc górników kopalń węgla oraz **4** uszkodzenia słuchu spowodowane hałasem u pracowników zatrudnionych w kopalniach węgla kamiennego.

Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne (tzw. dopalacze)

Na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego nie stwierdzono wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Wnioski:

- W kopalniach węgla kamiennego występuje w środowisku pracy narażenie na pyły węgla kamiennego, które jest przyczyną chorób zawodowych górników - pylic płuc (stwierdzanych najczęściej po zakończeniu pracy zawodowej).

- Pracodawcy nie przeprowadzają systematycznie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, nie dokonują oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaniem pracy.
- Stwierdzone są nieprawidłowe karty charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin.
- Pomieszczenia pracy i pomieszczenia higieniczno-sanitarne w zakładach pracy niejednokrotnie nie są utrzymane we właściwym stanie, zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zadania wykonywane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i mają charakter prewencyjny, zmierzający do zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego w projektowanych i realizowanych obiektach, a także ochrony zdrowia ludzi przebywających w sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć.

Podstawę działalności inwestycyjnej stanowi planowanie przestrzenne, które ma za zadanie realizować zasadę ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, a także wprowadzać rozwiązania mające na celu ochronę środowiska, w tym zdrowia ludzi. W 2015 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaopiniował **10** projektów planów zagospodarowania przestrzennego i zmian do planów już uchwalonych opracowanych dla terenów położonych w powiecie bieruńsko-lędzińskim oraz **1** projekt zmiany studium uwarunkowań. W przypadku **1** z planów zagospodarowania niezbędne było wydanie ponownej opinii ze względu na dokonane w nim zmiany zapisów. Dla kolejnych **3** planów uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W przypadku **3** zmian planów uznano za zasadne odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Dążono do takiego kształtowania struktury przestrzennej oraz przeznaczenia terenów, aby w sposób racjonalny i zrównoważony godzić interesy i potrzeby rozwojowe gmin i ich mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych z wymogami ochrony środowiska i zdrowia ludzi.

Przekazane do zaopiniowania plany uwzględniały dotychczasowy sposób zagospodarowania terenów jednocześnie wprowadzając tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej lub tereny komunikacyjne na tereny niezainwestowane. Na terenach tych następowało uzupełnienie istniejących układów urbanistycznych i uporządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym wymogów dotyczących zabudowy i wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną. Zabezpieczały także rolniczą przestrzeń produkcyjną oraz tereny cenne przyrodniczo przed możliwością realizacji zabudowy.

Przedłożony do oceny projekt zmiany studium uwarunkowań miał na celu zaktualizowanie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, poprzez dostosowanie jej do realnych potrzeb i możliwości rozwoju miasta.

Odrębną kwestię w działaniach zmierzających do poprawy stanu sanitarno-higienicznego stanowi opiniowanie i określanie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W 2015 r. organy administracji prowadzące postępowanie w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko zasięgały opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach co do potrzeby przeprowadzenia takiej oceny dla **9** przedsięwzięć. Po przeanalizowaniu rodzaju i charakterystyki przedsięwzięcia, jego usytuowania oraz rodzaju i skali możliwego oddziaływania w **1** przypadku wyrażono opinię o potrzebie przeprowadzenia takiego postępowania określając jednocześnie zakres raportu.

Na kolejnym etapie postępowania tj. przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organy administracji zwracały się o zaopiniowanie warunków realizacji dla 3 przedsięwzięć (budowa prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Przemszy, wytwórnia betonu towarowego, rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków). Dla 1 z przedsięwzięć niezbędne było wydanie ponownej opinii ze względu na dokonanie zmiany lokalizacji elementów inwestycji.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć zwracano uwagę na konieczność zapewnienia ludziom, przebywającym w sąsiedztwie inwestycji, odpowiednich warunków życia poprzez m.in. zabezpieczenie przed występującą uciążliwością hałasu oraz zabezpieczenie przed wpływem zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, jak i właściwą gospodarką odpadami.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa również prawidłowe zaprojektowanie obiektu budowlanego, a także jego wykonanie. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych sprawdzano czy dla planowanego zakresu i programu funkcjonowania obiektu zostaną spełnione wymagania określone w przepisach szczegółowych oraz wszystkich mających zastosowanie przepisach i normach wynikających z Prawa budowlanego.

W roku ubiegłym uzgodniono 4 projekty architektoniczno-budowlane, w tym dokumentację projektową gabinetu lekarskiego, przychodni i zaplecza socjalnego. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowej oceniano rozwiązanie proponowane przez projektanta w aspekcie zagwarantowania odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w miejscu pobytu ludzi poprzez zastosowanie m.in. prawidłowej funkcji oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, właściwego oświetlenia oraz prawidłowej wymiany powietrza w projektowanych pomieszczeniach.

W 2015 r. na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego dokonano ogółem 45 odbiorów obiektów zgłoszonych przez inwestorów w myśl art. 56 ustawy Prawo budowlane lub ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wśród odbieranych obiektów jak co roku najliczniejszą grupę stanowią obiekty żywieniowe – sklepy spożywcze oraz obiekty małej gastronomii. Zgłaszano również do odbioru żłobki, gabinety lekarskie, aptekę oraz budynki przemysłowe.

Czynności odbiorowe mają na celu zapewnienie, aby nowy obiekt został przekazany do użytkowania w stanie zapewniającym możliwość utrzymywania w nim właściwego stanu sanitarno-higienicznego tj. prawidłowego układu funkcjonalnego, właściwej wymiany powietrza, właściwego oświetlenia, wody o parametrach odpowiadających jakości wody do spożycia, prawidłowej gospodarki ściekami i odpadami.

Stwierdzić należy, że część obiektów, których zakończenie realizacji zostało zgłoszone nie spełniało wszystkich wymagań z zakresu wymagań sanitarno-higienicznych. Często obiekty nie były przygotowane do odbioru z uwagi na trwające w nich prace budowlano-wykończeniowe.

Niejednokrotnie wydanie pozytywnej opinii możliwe było dopiero po wyeliminowaniu przez inwestorów nieprawidłowości i uchybień stwierdzanych w trakcie oględzin obiektów.

Po dokonaniu odbioru nadzór nad obiektem przejmuje właściwa sekcja nadzoru bieżącego.

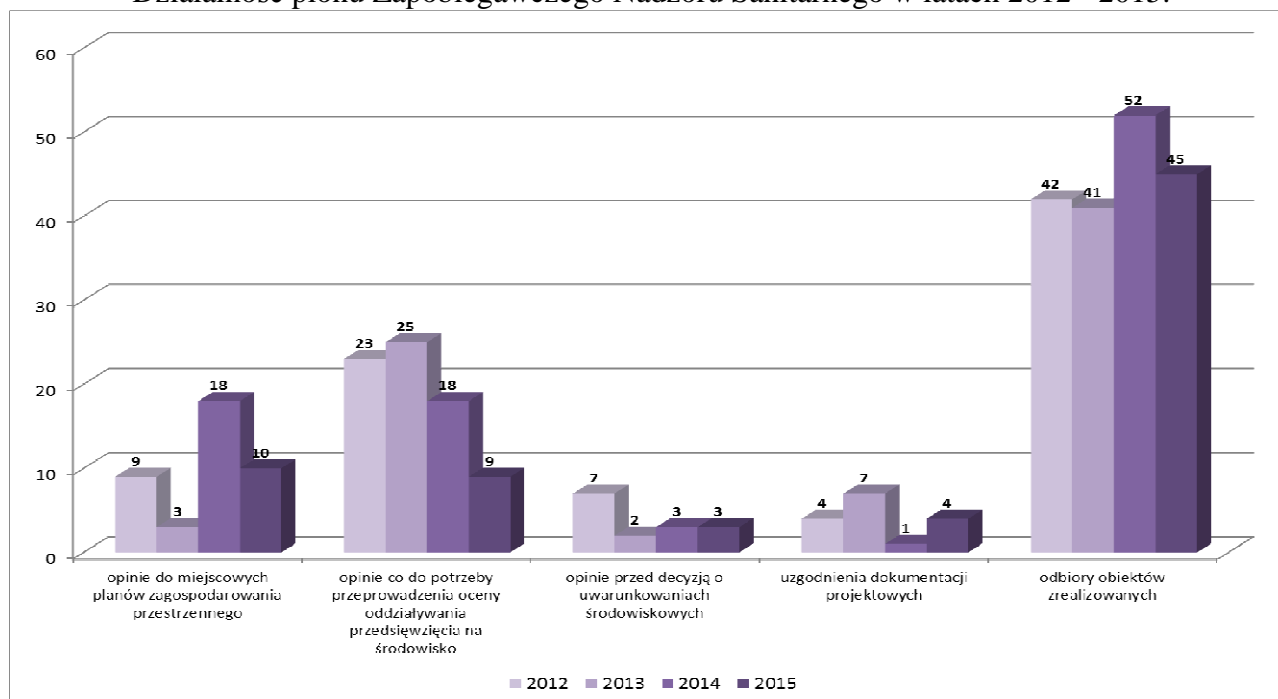
Tabela nr 1

Zestawienie liczbowe działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2015 r.:

Opinie dot. uzgodnienia planów zagospodarowania przestrzennego	10
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	9
Opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	3
Uzgodnienia dokumentacji projektowych	4
Odbiory obiektów zrealizowanych	45

Wykres nr 1

Działalność pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2012 - 2015.

Podsumowanie:

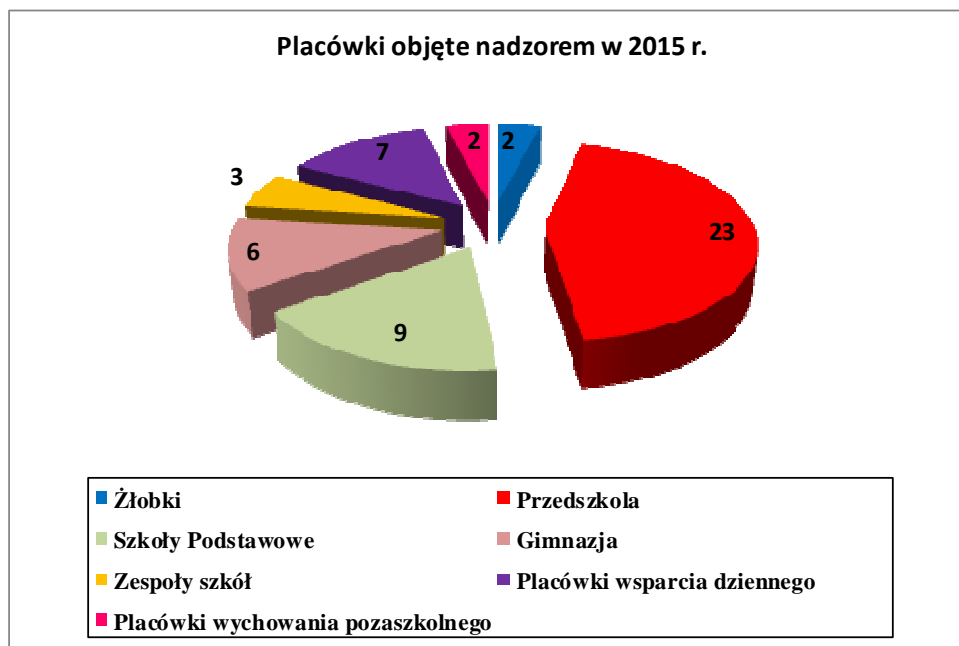
Rola zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, choć różni się od działań innych komórek jest bardzo ważna. Zadania wykonywane w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Polegają one na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesach planowania, projektowania i realizacji różnego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych. Uzgadniając planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko egzekwowano rozwiązania, zapewniające bezpieczeństwo zdrowotne i właściwe warunki życia ludzi znajdujących się w ich sąsiedztwie.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa także prawidłowe zaprojektowanie i wykonanie obiektów budowlanych. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach, w tym zakresie, obejmowały uzgadnianie dokumentacji projektowych obiektów budowlanych oraz odbioru obiektów zrealizowanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zarówno pracowników jak i ludzi korzystających ze świadczonych usług.

7. OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA

W 2015 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży bieżącym nadzorem sanitarnym objęła 52 placówki nauczania i wychowania z powiatu bieruńsko-lędzińskiego. Placówki objęte stałym nadzorem sanitarnym to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, a także żłobki, przedszkola, placówki pracy pozaszkolnej i inne zakłady. Przeprowadzono 61 kontroli bieżącego stanu sanitarno-higienicznego.

Wykres nr 1

Ocena stanu sanitarno-technicznego placówek

W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości techniczne takie jak: ubytki w lamperii na korytarzach szkolnych, brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniach, w złym stanie technicznym parkiet w sali gimnastycznej i salach lekcyjnych (Szkoła Podstawowa Nr 1z OI 43-150 Bieruń ul. Krakowska 28, Szkoła Podstawowa Nr 1z OI 43-143 Łędziny ul. Paderewskiego 5, Szkoła Podstawowa 43-220 Bojszowy ul. Św. Jana 33, Szkoła Podstawowa 43-220 Świerczyniec ul. Sierpowa 38).

Kontrole, które wykazywały nieprawidłowości kończyły się wszczęciem postępowania administracyjnego lub wydaniem zaleceń pokontrolnych.

W 2015 r. przeprowadzono termomodernizację Gimnazjum nr 1 w Bieruniu. W ramach

termomodernizacji wykonano m. in. takie prace jak: izolacja i ocieplenie ścian fundamentowych, ocieplenie i wykonanie nowej wyprawy elewacyjnej ścian zewnętrznych, wymiana 117 okien i drzwi zewnętrznych, wymiana parapetów zewnętrznych, montaż 10 paneli słonecznych na dachu.

W większości szkoły prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie jednozmianowym, ale w związku z obowiązkiem szkolnym dla 6-latków zwiększyła się liczba szkół w których zajęcia odbywają się w systemie dwuzmianowym.

Temperatura pomieszczeń lekcyjnych/sal zajęć mierzona w okresie grzewczym była prawidłowa.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

Wszystkie nadzorowane placówki posiadają podłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie. Dostępność do środków czystości (papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku/suszarki do rąk oraz mydło w płynie) w nadzorowanych placówkach jest zadowalająca. Na terenie powiatu

bieruńsko-lędzińskiego wszystkie placówki zapewniają dostęp do bieżącej ciepłej wody w łazienkach dla dzieci. W 4 placówkach (3 przedszkola i 1 szkoła podstawowa) odnotowano niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych (zbyt duża liczba dzieci/uczniów przypadająca na 1 umywalkę oraz 1 oczko ustępowe).

W dalszym ciągu napływają informacje od rodziców lub opiekunów prawnych dotyczące występowania wszawicy wśród dzieci i młodzieży. Pielęgniarki szkolne dokonują przeglądów czystości skóry głów uczniów w gabinecie po uzyskaniu pisemnej zgody od rodziców. W przypadku braku zgody obowiązek ten spoczywa na rodzicach, którzy nie zawsze stosują się do zaleceń wydanych przez pielęgniarkę szkolną.

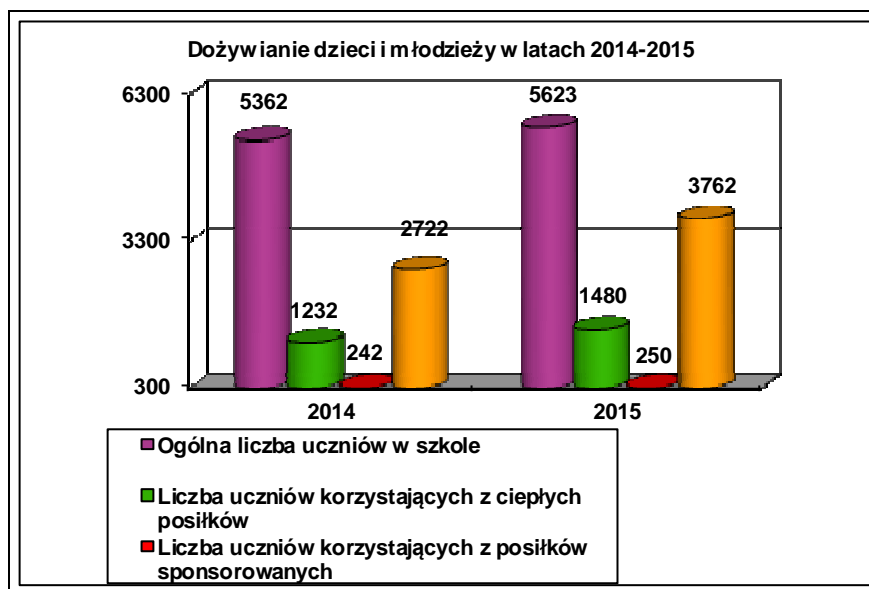
Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi

W 2015 r. nadal prowadzono ocenę realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach. We wszystkich kontrolowanych szkołach substancje chemiczne i ich mieszaniny oznakowane były w sposób widoczny, umożliwiając ich identyfikację oraz posiadały wymagane karty charakterystyk. W pracowniach chemicznych znajdowały się również aktualne spisy przechowywanych substancji chemicznych. Nauczyciele chemii zostali wyposażeni w środki ochrony indywidualnej. W bieżącym roku sprawozdawczym w ani jednej ze skontrolowanych szkół nie stwierdzono nieprawidłowości związanych z przechowywaniem preparatów chemicznych w szkołach.

Dożywianie dzieci i młodzieży

Prowadzono ocenę dożywiania dzieci i młodzieży szkolnej z uwzględnieniem dożywiania sponsorowanego. Na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego **12** szkół prowadzi dożywianie w formie posiłków dwudaniowych, z których korzystało **1480** uczniów (w 2014 r. - **1232**). Z posiłków dofinansowanych w 2015 r. skorzystało **250** uczniów (w 2014 r. - **242**). Natomiast „mleko” lub „herbatę” prowadziło **10** szkół dla **3762** uczniów (w 2014 r. - **2722** uczniów).

Wykres nr 2

Infrastruktura do prowadzenia zajęć sportowych.

Sprawowano nadzór nad warunkami do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach - 11 placówek posiada szkolny zespół sportowy, w skład którego wchodzi: sale gimnastyczne, przebieralnie, natryskownie, ustępy, magazynki sprzętu sportowego oraz boiska sportowe, 7 szkół posiada infrastrukturę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego bez

zaplecza sanitarnego (natryskownia),

Mimo posiadania własnej infrastruktury 8 szkół prowadzi zajęcia z wychowania fizycznego poza placówką (hala sportowa, basen, siłownia, boisko, korytarz szkolny).

Podobnie jak w latach ubiegłych w dalszym ciągu niewielki procent uczniów korzysta z natrysków po lekcjach z wychowania fizycznego. Najczęściej natryski wykorzystywane są po dodatkowych zajęciach sportowych.

Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci.

W 2015 r. dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu dzieci/uczniów. Skontrolowano pod tym względem:

- 5 przedszkoli (16 oddziałów), w których zmierzono **251** dzieci – z czego **129** dzieci siedziało nieprawidłowo, co stanowi 51%,
- 3 szkoły podstawowe (25 oddziałów), w których zmierzono **454** uczniów – z czego **269** uczniów siedziało nieprawidłowo, co stanowi 59% ,
- 1 zespół szkół (8 oddziałów), w których zmierzono **100** dzieci/uczniów – z czego **46** siedziało nieprawidłowo, co stanowi 46%.

O wynikach oceny dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii poinformowano poszczególne organy administracji samorządowej polecając podjęcie działań mających na celu poprawę istniejącego stanu. Z otrzymanych pisemnych informacji wynika, iż większość dyrektorów podjęło stosowne kroki w celu poprawy sytuacji w tym zakresie, zapewniali, że systematycznie dokonywane będą zakupy mebli edukacyjnych odpowiednio dostosowanych do wzrostu uczniów.

Odnotowuje się systematyczną poprawę w zakresie wyposażenia placówek w nowy i bezpieczny – certyfikowany sprzęt sportowy oraz meble edukacyjne.

Higieniczna ocena tygodniowych rozkładów zajęć

W 2015 r. dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć, skontrolowano:

- 4 szkoły podstawowe - **40** oddziałów, w tym nieprawidłowości stwierdzono w 1 szkole w **12** oddziałach, co stanowi 30%,
- 6 gimnazjów - **63** oddziały, w których nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 1 zespół szkół - **6** oddziałów, w których również nie stwierdzono nieprawidłowości.

Z powyższego wynika, że w 1 szkole podstawowej rozkłady zajęć nie uwzględniają wymogów § 4 ust.1 i 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 z późn. zm.).

W porównaniu do roku ubiegłego odnotowaną znaczną poprawę w rozkładach zajęć.

Opieka medyczna w szkołach

W czasie prowadzonych kontroli sanitarnych we wszystkich szkołach kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń. Wszystkie gabinety posiadają umywalki zaopatrzone w bieżącą zimną i ciepłą wodę. Pielęgniarki szkolne dokonują przeglądów czystości skóry głów uczniów w gabinecie po uzyskaniu pisemnej zgody od rodziców. W przypadku braku zgody obowiązek ten spoczywa na rodzicach.

Ocena w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu

Podczas prowadzonych kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Nie stwierdzono wykroczeń w tym zakresie. We wszystkich placówkach obowiązuje całkowity zakaz palenia tytoniu.

Organizacja wypoczynku letniego i zimowego

W 2015 r. zimowy i letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży zorganizowany był w formie wyjazdowej jak i w miejscu zamieszkania. Przeważał wypoczynek w miejscu zamieszkania, którego celem było zapewnienie opieki i rekreacji dzieciom pozostającym w mieście. Przygotowany został specjalny program zajęć na którego składały się m.in. wycieczki po okolicy, wyjścia do kina, na basen, wycieczki autokarowe, warsztaty plastyczne, konkursy i turnieje, wycieczki piesze, spotkania z ciekawymi ludźmi.

W związku ze zwiększoną liczbą zatruc spowodowanych substancjami psychoaktywnymi tzw. dopalaczami rozpowszechniano plakaty oraz ulotki dotyczące skutków ich zażywania.

Na stronie internetowej PSSE w Tychach zamieszczono następujące informacje:

- 1) informacja oraz zaproszenie dla organizatorów nieodpłatnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania do udziału w konkursie pod nazwą: „**Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie**”;
- 2) Bezpieczne Wakacje:
 - Ulotka Nasze dzieci i zagrożenia
 - 5 kroków do bezpiecznej żywności
 - Brązowo ale czy zdrowo,
 - Stop dopalaczom – ulotka dla rodziców
 - informacja nt. skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego (UV)
 - Zasady bezpieczeństwa podczas upałów
- 3) Stanowisko Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny dot. bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci oraz osób korzystających z fontann ulicznych (w aspekcie występowania potencjalnych zagrożeń mikrobiologicznych w wodzie pozostającej w obiegu tych obiektów).

Podsumowując, w czasie wakacji letnich i ferii zimowych wypoczynki dla dzieci i młodzieży przebiegał sprawnie, nie odnotowano rażących uchybień sanitarnych.

Wnioski:

1. Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania i wychowania ulegają systematycznej poprawie. Jednak w dalszym ciągu stwierdza się nieprawidłowości z zakresu stanu sanitarno-technicznego części pomieszczeń.
2. Kontrole, które wykazywały nieprawidłowości kończyły się wszczęciem postępowania administracyjnego lub wydaniem zaleceń pokontrolnych. Z uwagi na znaczną ilość decyzji prolongujących istnieje konieczność terminowego realizowania zarządzeń decyzji PPIS w Tychach.
3. Problemem pozostaje utrzymanie higieny po zajęciach z wychowania fizycznego. Pomimo zapewnienia coraz to lepszych warunków uczniowie nie korzystają z urządzeń natryskowych po zajęciach z wychowania fizycznego.
4. Nadal aktualny jest problem dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży.

5. Istnieje konieczność prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych w zakresie przeciwdziałania szerzenia się chorób pasożytniczych przede wszystkim wszawicy.

8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA

Sekcja Oświaty Zdrowotnej w 2015 r. realizowała swoje działania poprzez kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych wśród społeczeństwa przez inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie interwencji programowych i nieprogramowych.

Działania programowe były skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży, natomiast interwencje nieprogramowe do ogółu społeczeństwa.

Kierunki promocji zdrowia realizowano zgodnie z planem pracy na 2015 r. z uwzględnieniem sytuacji epidemiologicznej oraz potrzeb zdrowotnych mieszkańców z terenu objętego nadzorem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

W 2015 r. realizowano następujące interwencje programowe i nieprogramowe:

Program „Trzymaj Formę!”

W roku szkolnym 2014/2015 szkoły zgłoszone do programu realizowały IX edycję programu, którego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program kierowany jest do szkół gimnazjalnych oraz klas V-VI szkół podstawowych. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu.

Program „Trzymaj Formę!” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia.

W roku szkolnym 2014/2015 program realizowany był pod hasłem *„Rodzino! Trzymaj Formę!”* i miał na celu zwiększenie (za pośrednictwem dzieci) zaangażowania rodziców i opiekunów w realizację programu. IX edycja programu została wyposażona w poradnik dla nauczyciela, książeczki dla uczniów, plakat „Talerz zdrowia”, broszurę skierowaną dla rodziców dzieci biorących udział w programie edukacyjnym.

W powiecie bieruńsko -łędzimskim program był realizowany przez 4 szkoły podstawowe i 4 szkoły gimnazjalne.

Realizacja Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w 2015 r.

W Polsce, mimo cyklicznych działań profilaktycznych, każdego roku z powodu palenia tytoniu umiera średnio 67 tysięcy dorosłych osób (51 tysięcy mężczyzn i 16 tysięcy kobiet). Tylko w 2010 r. liczba zgonów spowodowanych wystąpieniem wyłącznie nowotworu płuca powstałego na skutek palenia wyniosła ponad 19 tysięcy (15 tysięcy mężczyzn i 4,6 tysiąca kobiet).

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce określa priorytetowe cele i zadania na lata 2014-2018, na jakich powinny opierać się działania związane z redukcją zagrożeń wynikających z palenia tytoniu w Polsce. Podstawą prawną niniejszego programu jest art. 4 ust. 1 ustawy z 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55, z późn.zm.).

Celem głównym programu jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

W ramach realizacji programu co rocznie realizowane są kampanie edukacyjne adresowane do ogółu społeczeństwa, które koncentrują uwagę na działaniach służących ograniczaniu palenia

tytoniu i ochronie praw niepalących. Są także dobrym sposobem motywowania osób palących do podejmowania decyzji o zaprzestaniu palenia.

Przykładem skutecznych działań edukacyjnych, realizowanych przez Powiatową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Tychach są coroczne obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu (31 maja) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada).

W 2015 r. liczba przeprowadzonych kontroli sprawdzających przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach objętych prawnym zakazem palenia na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach wyniosła 937. Kontrole te nie stwierdziły uchybień w tym zakresie.

W dniu 28.05.2015 r. pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej zorganizowali punkt edukacyjny w Miejskim Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lędzinach, gdzie pacjenci mogli uzyskać informacje dot. walki z nałogiem palenia tytoniu oraz wykonać pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Ekspozowano i dystrybuowano materiały edukacyjne.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. Adresatami programu są dzieci w wieku 5 – 6 lat uczęszczające do przedszkoli oraz ich rodzice i opiekunowie.

W 2015 r. na terenie powiatu bieruńsko -lędzińskiego program był realizowany w 7 przedszkolach.

Program oceniany jest przez koordynatorów jako ciekawy i bardzo potrzebny, oddziałuje profilaktycznie na dzieci, pouczająco i mobilizująco na rodziców. Dzieci aktywnie uczestniczyły we wszystkich oferowanych zajęciach, wykazując się znajomością tematu. Zajęcia są w różny sposób urozmaicane przez koordynatorów np. muzyką klasyczną, bajkami relaksacyjnymi, dodatkowymi ilustracjami oraz dodatkowymi zabawami ruchowymi. Dzieciom bardzo podoba się piosenka o Dinku (bohaterze programu). Program jest ciekawy i dostosowany do rozwoju poznawczego, aktywności, doświadczeń i potrzeb dzieci. W prosty sposób prezentował z pozoru bardzo trudną tematykę, jaką jest profilaktyka uzależnień. Dzieci po realizacji programu stały się bardziej wrażliwe na to, co dzieje się wokół nich oraz świadome tego, że mają prawo wymagać od innych, aby szanowali ich potrzeby oraz prawo do życia w zdrowym środowisku. Program spełnia swoją edukacyjną funkcję oraz realizuje obszary podstawy programowej wychowania przedszkolnego.

Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

W 2015 r. realizowana była kolejna edycja programu „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”, która kierowana była do uczniów szkół ponadgimnazjalnych ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Celem programu było zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę oraz zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.

Z terenu powiatu bieruńsko – lędzińskiego program realizowały 2 szkoły ponadgimnazjalne: Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Śląskich w Bieruniu oraz Powiatowy Zespół Szkół w Lędzinach.

Program „Żywienie na wagę zdrowia”

Program „Żywienie na wagę zdrowia” podejmuje problematykę przeciwdziałania złym nawykom żywieniowym wśród dzieci i młodzieży. Nieprawidłowe żywienie, mała aktywność fizyczna oraz nadwaga i otyłość są powodem dramatycznych konsekwencji dla rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży oraz powodem wielu chorób w wieku dorosłym (cukrzyca,

choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe, osteoporoza). Choroby te określane są mianem przewlekłych chorób niezakaźnych lub chorób żywieniowozależnych.

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej.

Cele szczegółowe programu:

- poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- podniesienie świadomości rodziców w kwestii „odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

Program „Żywienie na wagę zdrowia” realizowało Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi w Lędzinach z terenu powiatu bieruńsko – lędzińskiego.

Profilaktyka HIV/AIDS

Działania dotyczące tematyki HIV/AIDS realizowane są w oparciu o „Harmonogram Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS opracowany na lata 2012-2016”.

Profilaktyka pierwszorzędowa dotyczy wszystkich działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa zakażenia HIV. Jej celem edukacyjnym jest zmiana postaw i zachowań ludzi w zakresie dbania o swoje zdrowie, a także pomoc w radzeniu sobie z wymogami życia i przeciwdziałanie negatywnym wpływom otoczenia. Koncentruje się na minimalizowaniu czynników ryzyka.

W ramach profilaktyki HIV/AIDS kontynuowano społeczną kampanię informacyjną skierowaną do środowisk medycznych, w szczególności lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, lekarzy ginekologów oraz pielęgniarek i położnych, a poprzez te grupy zawodowe do ogółu społeczeństwa. Hasło kampanii to „Znam rekomendację PTN AIDS. Zalecam test na HIV”. Celem kampanii było zachęcenie do poznania i stosowania aktualnej wiedzy nt. zakażeń HIV i zapobiegania AIDS oraz zalecenia badań w kierunku HIV, zgodnie z rekomendacjami Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS. W okresie wakacyjnym rozpropagowano materiały dotyczące m. in. HIV/AIDS skierowane do organizatorów kolonii i półkolonii.

W ramach profilaktyki HIV/AIDS na terenie powiatu bieruńsko – lędzińskiego zorganizowano stoiska informacyjno edukacyjne w Prywatnej Przychodni Lekarskiej w Chełmie Śląskim oraz Miejskim zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lędzinach. Pacjenci przychodni mogli skorzystać z porad pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej oraz pozyskać materiały edukacyjne dotyczące m. in. tematyki HIV/AIDS.

„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest współrealizatorem Projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”, współfinansowanego z funduszy szwajcarskich w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy.

Projekt rozpoczął się 1 lipca 2012 r. i potrwa do końca grudnia 2016 r. na terenie całej Polski. Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową są kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia. Pozostałymi beneficjentami projektu są rodziny kobiet z grupy docelowej, lekarze,

nauczyciele, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, pracownicy wybranych zakładów pracy, a także ogół społeczeństwa będący adresatem kampanii społecznej.

Jednym z komponentów pięcioletniego Projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” jest program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”. Celem programu edukacyjnego jest dostarczenie uczestnikom wiedzy promocyjnej w kształtowaniu zdrowego stylu życia, kształtowanie umiejętności, kompetencji i postaw w unikaniu używania substancji psychoaktywnych. Z terenu powiatu bieruńsko - lędzińskiego program realizowany był przez 1 szkołę ponadgimnazjalną.

Program profilaktyki uniwersalnej "Smak życia czyli debata o dopalaczach"

Program autorstwa dr Krzysztofa Wojcieszka, przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Program skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych wszystkich klas oraz ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży;
- dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszania ich wartości na kontakty z tymi produktami;
- zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego program realizuje 8 szkół gimnazjalnych.

"Światowy Dzień Zdrowia"

W 2015 r. tematem przewodnim „Światowego Dnia Zdrowia” było „Bezpieczeństwo żywności”, natomiast hasłem „Z pola na stół – uczynić jedzenie bezpiecznym”. Celem obchodów Światowego Dnia Zdrowia, poza bezpieczeństwem żywności w całym łańcuchu żywnościowym było również promowanie zasad *Codex Alimentarius*, które mówią o wysokich standardach żywieniowych oraz wytycznych postępowania w przetwarzaniu i obrocie żywnością. W ramach akcji do placówek oświatowo-wychowawczych oraz pielęgniarek medycyny szkolnej wysłano informacje z tegorocznym hasłem roku wraz z prośbą o jego wyeksponowanie i podjęcie działań edukacyjno – informacyjnych.

Dnia 19.03.2015 r. pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej zorganizowali stoisko na którym pacjenci Prywatnej Przychodni Lekarskiej w Chełmie Śląskim mogli skorzystać z materiałów edukacyjnych oraz porad pracowników dot. bezpiecznego przygotowania, przechowywania, spożywania posiłków oraz kupowania bezpiecznej żywności.

Akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

"Zaszczep w sobie chęć szczepienia" to akcja informacyjna na temat szczepień ochronnych przygotowana przez Główny Inspektorat Sanitarny przy współpracy ekspertów w dziedzinie wakcynologii. Akcja ma na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz zwiększenie liczby poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem rodziców dzieci w wieku 0-3 lat oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczeni wyższych, osób starszych i osób podróżujących. Do podmiotów leczniczych z terenu

nadzorowanego przez PPIS w Tychach rozdysponowano materiały edukacyjno – informacyjne w postaci ulotek.

"Mam świadomość jak być zdrowym"

Kampania edukacyjna „Mam świadomość jak być zdrowym” skierowana jest do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody w województwie śląskim. Inicjatorem powyższego przedsięwzięcia, którego celem jest zwiększenie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. W wielu salonach fryzjerskich, gabinetach kosmetycznych oraz studiach tatuażu i kolczykowania wciąż brakuje wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny czy procedur dekontaminacji narzędzi oraz sprzętu. Zakłady fryzjerskie, gabinety kosmetyczne, studia tatuażu i piercingu, chociaż kojarzą się głównie z pielęgnacją ciała, powinny być traktowane jak typowe gabinety zabiegowe. Wielu właścicieli takich zakładów ma tego świadomość, ale niestety nie wszyscy. Tymczasem, gdy w grę wchodzi zabiegi związane z naruszeniem tkanek, ryzyko zakażenia chorobami krwiopochodnymi jest naprawdę wysokie. W związku z powyższym PPIS w Tychach zorganizował 2 bezpłatne szkolenia na terenie powiatu bieruńsko -lędzińskiego. Łącznie w szkoleniu uczestniczyły 53 osoby z 47 salonów fryzjerskich, gabinetów kosmetycznych oraz studiów tatuażu i kolczykowania.

„Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach"

W 2015 r. realizowano akcję, której celem było zwiększenie świadomości w zakresie zagrożenia dla zdrowia publicznego jakim jest antybiotykooporność, promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz utrzymanie skuteczności dostępnych antybiotyków na użytek przyszłych pokoleń.

Do Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej z terenu nadzorowanego przez PPIS w Tychach rozdysponowano materiały edukacyjno – informacyjne w postaci ulotek i plakatów.

Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”

W 2015 r. Powiatowa Stacja Sanitarno –Epidemiologiczna w Tychach realizowała interwencję pt. Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”, która miała na celu profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie rozszerzeniu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, jak również zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży oraz podjęcie działań informacyjno –edukacyjnych w w/w zakresie.

Wśród ważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie należy wymienić następujące działania:

- Akcja informacyjno-edukacyjna dla rodziców uczniów szkół średnich z powiatu bieruńsko-lędzińskiego.
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych do organizatorów półkolonii i kolonii letnich organizowanych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Tychach.
- Działania edukacyjne w szkołach. Poprzez pielęgniarki szkolne przekazywano materiały edukacyjne. Według nadesłanych sprawozdań w szkołach odbywały się pogadanki, projekcje filmu „Kuzyn”, prelekcje, stworzono gazetki szkolne.

Współpraca na poziomie powiatowym:

- wewnątrz PIS: Sekcja Epidemiologii, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży, Sekcja Higieny Żywności i Przedmiotów Użytku, Sekcja Higieny Komunalnej, Sekcja Higieny Pracy, Oddział Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej WSSE w Katowicach,
- z innymi jednostkami: Urząd Miasta Bieruń, Urząd Miasta Łęczyny, Urząd Miasta Imielin, Urząd Gminy Bojszowy, Urząd Gminy Chełm Śląski, Starostwo Powiatowe w Bieruniu, zakłady opieki zdrowotnej, dyrekcje przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego, organizatorzy letnich form wypoczynku dla dzieci i młodzieży, Medycyna Szkolna „Szkol - Med”, salony fryzjerskie, gabinety kosmetyczne oraz studia tatuażu i kolczykowania na terenie powiatu bieruńsko – lędzińskiego.

Zakres współpracy z powyższymi instytucjami obejmował włączanie się tych jednostek w realizację interwencji programowych i nieprogramowych na różnych etapach ich realizacji.

Wnioski:

1. Podczas wizytacji oświatowo - zdrowotnych przeprowadzonych przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej można zauważyć, że na terenie powiatu placówki oświatowo - wychowawcze chętnie podejmują współpracę i realizują proponowane przez Powiatową Stację programy edukacyjne, wiele z nich dodatkowo urozmaica edukację własnymi przedsięwzięciami włączając do działań nie tylko uczniów, ale również całą społeczność szkolną oraz inne organizacje czy instytucje. Takie wielostronne podejście do tematów profilaktycznych procentuje pozytywnymi zmianami w postawach i zachowaniu dzieci i młodzieży.
2. Realizacja programów edukacyjnych w placówkach oświatowo – wychowawczych w porównaniu z ubiegłym rokiem pozostaje na podobnym poziomie. Niektóre placówki realizujące programy przez kilka lat, rezygnują z kontynuacji, ale w zamian za to chętnie przystępują do nowych przedsięwzięć prozdrowotnych.